A°. 1859. N°. 182.

DINGSDAG 2 AUGUSTUS.

UTRECHTSCHE PROVINCIALE EN STADS-COURANT

Algemeen Advertentie-Blad.

Bij deze COURANT behoort een BIJVOEGSEL.

UTRECHT, Dingsdag 2 Augustus.

De een acht de laatste berigten omtrent de verhouding tusschen Engeland en Frankrijk vrij geruststellend, de ander noemt ze zeer verontrustend, al naardat hij de toekomst meer of min donker inziet. De indruk die ze bij ons maken is: in de officiele kringen blijft men vredelievend, daar buiten drijft het oorlogzuchtig element boven. Doordien men bij de regeringen den hoogsten prijs zegt te stellen op het behoud van den vrede, is de taal der bladen in 't algemeen welwillender geworden, en meldt men uit Parijs zelfs, dat 150,000 man troepen naar huis zullen gezonden worden. Van den anderen kant schemert er nog vrij wat wrevel door in sommige dagblad artikels, en verneemt men, dat niet slechts de geest der bevolking in Frankrijk zich zeer ongunstig jegens Engeland openbaart, maar dat zelfs te Marseille de Britsche en Fransche zeelieden reeds slaags zijn geweest.

Maar hoe vredelievend men ook in het kabinet van St. James gestemd is, aan 't staken der wapening door Engeland valt nog niet te denken. De vredelievende heer *Cobden* heeft het zelfs erkend, dat Engeland althans eene zeemagt moet hebben, die 1/3 sterker is dan de Fransche, en het schijnt juist dat de Britsche marine thans welligt kleiner is! De ministeriële *Economist* bevat daarom o. a. een artikel waarin beweerd wordt, dat men den toestand klaar en duidelijk moet uiteenzetten, om dien goed te begrijpen. Sinds 12 jaren heeft Frankrijk steeds zijne marine uitgebreid, en sinds 4 jaren vooral met den grootsten ijver. Positief zegt het blad, dat de Fransche marine thans grooter is dan de Britsche. Nu wil het kabinet der Tuileriën Albion thans wel misschien niet aanvallen, maar het is toch voorbereid, om dit te doen, elk oogenblik als het dit zou willen. Frankrijk zou bijv. thans de Eng. vloot kunnen opsluiten in de havens en dan met de rest zijner zeemagt een leger op de Eng. kust kunnen brengen. Zulk eene stelling is niet houdbaar. — Als ze juist is afgeschilderd, is dit waar, en is er niets aan te doen, dan dat Engeland zijne millioenen aan marine-uitbreiding ten koste legt, of dat de beide Westersche hoven elkaar verstaan over de verhouding waarin hunne zeemagt moet staan. Geschiedt het eerste het kan dan een strijd worden van geldverspillen, dat ten slotte op het ongeluk der volken moet uitloopen; en voor het tweede is een onderling vertrouwen noodig, dat niet schijnt te kunnen bestaan, als een *Napoleon* op den troon van Frankrijk zetelt. *Napoleou* heeft er evenwel groot belang bij, dat Europa niet algemeen tot dat oordeel komt; dat belang doet ons nog steeds op het behoud van den vrede rekenen.

Trouwens de betrekking tusschen Engeland en Pruissen is zeer innig, en in de reis van grootvorst *Konstantijn* ziet men een bewijs, dat Rusland een weinig zich van Frankrijk verwijdert, om zich meer aan de beide Protestantsche grootmagten aan te sluiten.

In de zaak van de vredesvoorwaarden verwacht men eindelijk nadere inlichtingen van Weenen of Parijs, nu van wege Pruissen, Engeland en Rusland ten stelligste is berigt, dat de onzijdige mogendheden nog tot geen besluit van bemiddeling waren gekomen. Waar is het, dat Pruissen eerder dreigend opstond tegen Frankrijk, dan Oostenrijk harde voorwaarden te willen opleggen. Engeland daarentegen begreep, dat Oostenrijk offers zou moeten brengen; men zie dat in de depeche van lord *J. Russell* enkele dagen vóór het sluiten van den vrede nog uitgegeven. Zeker is het uit dit alles, dat de Oostenr. keizer zich zeer onjuist heeft uitgelaten, en dat het onvoorzigtig is eene zoo valsche beschuldiging te uiten, als men reeds een groot zondenregister heeft!

Sardinië schijnt genoopt te worden midden Italië aan zich zelf over te laten; de keizers denken daardoor welligt de Italianen te noopen zich ten slotte toch in de armen hunner gevlugte vorsten te werpen. Vooreerst echter schijnt het dien weg nog niet op te willen gaan. Men organiseert zich geheel in Midden Italië, en met name in de Legatiën wordt alles geregeld alsof de Paus er niet ware. Zoo zegt men, dat het voorloopig bewind aldaar alleen op eigen gezag het *Code Napoleon* heeft ingevoerd. — Opmerkelijk is daartegen, dat de ultramontanen in Piemont een Franschgezinde beweging zien te bewerken!

De koning van Sardinië gaat voor 14 dagen met 't geheele ministerie naar Milaan.

De sinds gister ontvangen **telegrafiesche dépeches** laten wij hieronder volgen:

Turijn, Maandag. De koning heeft gehoor verleend aan graaf *de Reiset*, die zich weldra naar Parma en Florence zal begeven.

Z. M. heeft het besluit geteekend, waarbij de vrijheid van drukpers tot Lombardije wordt uitgebreid.

Het vertrek des konings naar Milaan is op aanstaanden Zondag bepaald. Z. M. zal er met zijne ministers veertien dagen blijven.

De regering heeft bepaald, dat op het slagveld van Solferino een gedenkteeken zal worden opgerigt, ter gedachtenis aan de overwinningen door de legers der geallieerden behaald, en tot een duurzaam bewijs van de dankbaarheid der Italianen jegens het Fransche leger onder keizer *Napoleon III*, dat in den gedenkwaardigen veldslag van 24 Junij voor de zaak der onafhankelijkheid van Italë zoo heldhaftig het gevaar heeft getrotseerd.

Het gemeentebestuur van Turijn maakt toebereidselen tot groote feesten op 15 Augustus.

Bern, Maandag. Graaf *Rechberg* heeft den Bondsraad officieel te kennen gegeven, dat de Fransche en Oostenrijksche regeringen, Zurich hebben gekozen, om er over het vredesverdrag te beraadslagen.

Bern, Maandag. De keizerin-weduwe van Rusland wordt den 15. dezer te Inkerlaken verwacht, alwaar zij gedurende veertien dagen zal verblijven.

Hamburg, Maandag. De grootvorst *Konstantijn* van Rusland is te Kopenhagen aangekomen. Hij is door den grootmaarschalk van het paleis ontvangen en heeft in het Russisch gezantschapshotel zijn intrek genomen.

Londen, Maandag. In de zitting van het Lagerhuis van heden avond trad de heer *Wood* in eenige finantiële beschouwingen op; hij berekende het jaarlijksch tekort voor de Ind. aangelegenheden op £ 12,500,000, welk tekort ten deele was gedekt, maar in £ 5,000,000 moest nog worden voorzien; bij dezen minder gunstigen finantiëlen toestand achtte hij het noodig eene leening aan te gaan voor ieder der drie volgende jaren £ 5,000,000. Dit voorstel gaf tot eenige diskussie aanleiding, maar vond geen tegenkanting.

Londen, Maandag. De *Times* deelt in hare tweede editie tijdingen mede uit Bombay, loopende tot 5 Julij, waaruit blijkt, dat de ontevredenheid der Europesche troepen toegenomen is; voorts dat zij te Berhampore in opstand zijn gekomen en zich in de kazernes verschanst en hunne eigen officieren gekozen hebben. De karabiniers van Madras hebben het voorbeeld van die troepen gevolgd.

In Bengalen is eene dagorder uitgevaardigd, waarbij aan de officieren en soldaten, die vroeger in dienst van de O. I. kompagnie waren, vrijheid gegeven wordt om de dienst te verlaten.

In Centraal Indië is het rustig; de veldtogt in Nepaul is geëindigd.

Parijs, Maandag. Zoodra de vrede geteekend zal wezen, zal Sardinië de konstitutie herstellen, en eene nieuwe Kamer zamenroepen.

Parijs, Maandag. De keizer heeft gisteren ten gehoore ontvangen den Griekschen gezant, den heer *Kalergis*, den Sardinischen gezant, graaf *de Vallamarina* en den ridder *des Ambroix*.

De *Moniteur* bevat eenige benoemingen van bisschoppen.

Hieronder deelen wij onze Oost-Indiesche berigten mede, die ons Zondag middag ten 2 ure geworden, juist na het afdrukken van ons vorig nommer. De berigten, alhoewel niet bepaald ongunstig, doen ten volle de noodzakelijkheid zien, dat we te Boni en te Bandjermassing zoo krachtig mogelijk ons gezag handhaven, om op den duur de rust in Indië en dus die koloniën zelven te behouden.

Van 't verslag over den zuider-spoorweg nemen we slechts den korten inhoud op. Welligt komen wij er nader op terug, alhoewel er geene nieuwe gezigtspunten in voorkomen.

— Z. M. heeft benoemd tot president der regtbank te Goes Mr. *J. J. van Deinse*, thans regter in die regtbank.

*— Zondag avond tegen 8 ure is alhier met een extratrein van Rotterdam aangekomen Z. M. de koning; eenige minuten later kwam van Soestdijk aanrijden H. M. de koningin moeder. Na eene hartelijke begroeting en een kort vertoef zijn HH. MM. met extratrein naar Duitschland gereisd.

— Het berigt door de *Arnh. Ct.* 't eerst medegedeeld, van de aanvrage van zijn ontslag door den minister van oorlog gen. *v. Meurs* wordt bevestigd. Van den uitslag is echter nog niets met zekerheid bekend.

Als redenen voor het gevraagd ontslag worden genoemd de toegezegde wet bij de legerorganisatie, waarvan de voordragt in gereedheid zou zijn gebragt, en de in te dienen staatsbegrooting voor 1860, hoofdstuk Oorlog, met wier opmaking men zich thans bezig houdt.

— Zaturdag avond hebben de ministers een zeer langdurige buitengewone bijeenkomst gehouden.

*— Uit 's Hage schrijft men ons: Z. M. heeft hoogstd. adjudant in buitengewone dienst, den generaal majoor *van Löbensels*, vroeger adjudant van Z. K. H. prins *Frederik der Nederlanden*, naar Zweden gezonden, om Z. M. den Koning van Zweden en Noorwegen, met hoogstd. troonsbeklimming van wege Z. M. te komplimenteren.

§— Thans is het verslag der afdeelingen over den *Zuiderspoorweg* openbaar geworden. In de eerste plaats wordt de ontijdigheid besproken van de voordragt; toen men dat beweerde was de Italiaansche oorlog nog in vollen gang. Men sprak daarentegen met ingenomenheid over de verbetering der waterwegen voor Amsterdam en Rotterdam.

Omtrent de rigting van de zuiderlijn was de meerderheid der 51 tegenwoordig zijnde leden thans niet meer zoo *ongunstig*, eensdeels, omdat men de rigting als de beste erkende, anderdeels, omdat men het tijd meende eindelijk door te tasten. De voordeelen der rigting van Rotterdam of van Utrecht uitgaande zijn daarna door verschillende voorstanders uiteengezet. Er bleven leden, die den aanleg door den Staat wenschelijk achtten.

Had men intusschen nog vrede met de rigting, zeer gispte men de handelwijze der regering, die bij de koncessiën zoowel der Noorder- als der Zuiderlijn op personen gelet had, die personen begunstigde, daardoor aan anderen onregt deed, en die alzoo den schijn op zich laadde het algemeen belang aan het bijzonder belang op te offeren.

Had de regering mededinging voor onze spoorwegen uitgelokt, men had dan op een veel beter uitslag kunnen hopen, dan nu het geval was.

Eindelijk heeft men het beginsel, om bij den Noorder spoorweg de gemeenten te laten subsidiëren zeer afgekeurd, vooral, omdat men dit beginsel bij de Zuiderlijn niet had gehuldigd, waardoor men onbillijk handelde.

— Te beginnen met de eerstvertrekkende landmail, wordt de gelegenheid tot verzending van brieven naar Nederlandsch Indië langs den weg van Triëst wederom opengesteld. De expeditiedagen, berekend op de verzending uit Amsterdam en Rotterdam, worden vooreerst bepaald op den 6. en 22. van elke maand met den laatsten spoortrein op Emmerik.

*— Wij vernemen heden, dat op Donderdag den 4. Aug. alhier zal aankomen, om nachtverblijf te houden, en den volgenden dag naar het kamp bij Zeyst te marcheren: Een halve batterij rijd. artillerie, bestaande uit 4 vuurmonden, en sterk 3 officieren en ruim 70 onderoff. en mansch. Op den 5. dezer passeert alhier het 4. batt. van het 7. reg. inf. naar de kamp bij Zeyst, het 1. bat. van het 4. reg. inf. en de staf van het 6. reg. inf. met het 3. bat. van dat regiment, ook met bestemming naar het kamp.

*— Eergisteren heeft een onzer oudste en meest geachte stadgenooten, de hoogleeraar *Suerman* de vijftigste verjaring gevierd van zijne bevordering tot dokter in de geneeskunst. Groot was de deelneming, die de waardige man bij die gelegenheid mogt ondervinden. Van wege Z. M. den koning ontving hij het kommandeurskruis van de Eikenkroon. Verscheidene kommissiën, de genees- en heelkundigen dezer stad en een aantal andere personen, hier en elders woonachtig, hebben hunne opwachting bij den jubilaris gemaakt, en treffende blijken gegeven van de hooge achting, die zij hem toedragen. Daaronder meenen wij te mogen vermelden een keurig bewerkt Album, hem aangeboden door de gezamentlijke genees- en heelkundigen in deze stad. Lang nog, hopen we, blijve het leven van dien eerwaardigen grijsaard gespaard en worden zijne krachten gesteund tot heil der maatschappij.

*— Uit Hellevoetsluis schrijft men ons:

Het Etat major van het met 15 Aug. aanstaande alhier in dienst te stellen schroefstoomschip R e i n i e r C l a e s z e n is zamengesteld als volgt: Luit. ter zee 1. kl. jhr. *J. E. W. F. v. Raders*, kommandant; luit. ter zee 2 kl. jhr. ridder *H. A. v. Rappard*, 1. officier; luits. ter zee 2. kl. *H. W. Walther* en *E. L.* baron *van Heeckeren van Walien;* adelborst 1. kl. *H. A. M. Swellengrebel;* officier van administratie 3. kl. *W. Stort Jr.*

— Uit Harderwijk schrijft men van den 29. Julij:

De toevloed van vreemdelingen om dienst te nemen in O. Indië is zeer groot. Vooral velen van degenen, die in den laatsten oorlog gevochten hebben, en nu ontslagen zijn, komen aldaar. Zoo kwamen de drie laatste dagen gemiddeld 25 man per dag aan. De tappers en kroeghouders zullen dus weder gulden dagen hebben. Er hebben echter tevens ook reeds ongeregeldheden plaats; zoo is een slapende Hollander door een dronken militair zeer ernstig in de kazerne verwond, en heeft een nachtwacht met een scheermes eene gevaarlijke wonde bekomen.

— De *Delftsche Ct.* meldt, dat gister namiddag ten 2 ure de docenten der kon. akad. aldaar, hunne opwachting hebben gemaakt bij den nieuw benoemden direkteur der akademie, de majoor *Keurenaer.*

*— Uit Baarn wordt ons het verzoek gerigt tot de opname van 't volgende:

„De 29 Julij is een onvergetelijke feestdag voor Baarn en Eemnes; de burgemeester Mr. *J. C. G. C. Laan*, zou dien dag terugkeeren van zijn huwelijksreisje; in Oktober 1858, door Z. M. den koning tot burgemeester benoemd, werd toenmaals elk openbaar huldebetoon verhinderd door een smartelijk sterfgeval in zijne familie; thans boodt zich daartoe eene aangename gelegenheid aan.

De kommissie tot regeling van het feest, bestond uit HH. baron *van Heemstra*, *H. Pen*, *A. C. M. Holland*, *G. Klaassen*, *B. van Ommeren* en *P. Witsen Elias*. — Onderscheidene burgers in beide gemeenten, meerendeels landbouwers, ten getale van omtrent 90 personen, vereenigden zich reeds in den vroegen morgen, om als eerewacht te paard den burgemeester en zijne echtgenoote in te halen van af de Gooische gracht, zijnde de grensscheiding tusschen Eemnes en Laren; tegen 12 ure 's middags arriveerden de burgemeester en zijne echtgenoote aldaar, en werden hartelijk verwelkomd door baron *van Heemstra*, waarop de feestelingen plaats namen in den eerewagen, bespannen met vier paarden, voorafgegaan door een gedeelte van de eerewacht en twee wagens met muziekanten van het korps artillerie te Utrecht, benevens de beide kommandanten der eerewacht te paard, de heeren *Holland* en *van Ommeren*, en gevolgd door de raden der gemeenten Baarn en Eemnes in twee rijtuigen, en de heeren baron *van Heemstra* en *G. Klaassen*, mede in een rijtuig gezeten, waarna de heeren *Pen* en *Witsen Elias* te paard, mede kommandanten der eerewacht, aan het hoofd van het overige deel der eerewacht volgden.

De trein ging in statigen togt door Eemnes, den straatweg tot aan Soestdijk, vertoefde daar een oogenblik voor het lusthof van H. M. de koningin moeder, terwijl de muziek het Russische volkslied aanhief; de grootmeester wenschte uit naam van H. M. den burgemeester en echtgenoote welkom in deze gemeente, waarna de optogt over de koningslaan en de nieuwesteeg werd voortgezet. — Het schoone dorp Baarn naderende, gingen de muziekanten uit de rijtuigen en lieten eenen fraaijen feestmarsch hooren; over het gemeentehuis was eene eereboog opgerigt, met het opschrift „Hulde aan den burgemeester" aan de eene — en „29 Julij 1859" aan de andere zijde. Na deze te zijn doorgereden ging de trein het dorp rond en stapte bij terugkeer aan het gemeentehuis af, wordende de burg. en echtgenoote benevens eenige genoodigden der familie door de kommissarissen een *collation* aangeboden in de fraai versierde zaal.

Na bijna één uur vertoefd te hebben vervolgde de trein zijn weg naar het huis van den burgemeester, bijna op de grensscheiding der gemeente Baarn en Eemnes gelegen. Aan het buiten van den baron *van Heemstra* gekomen, werd door diens dochter den burgemeester en echtgenoote een fraai geschenk in zilver aangeboden, jammer dat er juist een hevigen regenbui viel, waardoor er geen oponthoud kon plaats hebben.

Aan huis gekomen bedankte de burgemeester op hartelijke wijze voor de hem toegebragte eer.

Des middags ten zes ure was er koncert voor het logement „*Groeneveld*" hetwelk door den burgemeester en familie, de kommissarissen, onderscheidene notabele familiën en burgers bezocht werd. Des avonds was er eene fraaije verlichting aangebragt; ook de laan tot aan het huis van den burgemeester, benevens de beide eerebogen aldaar waren verlicht; ten tien ure 's avonds begaf een elk zich naar een afgeperkt kampveld, waar voor ongeveer 800 personen zitplaatsen aangerigt waren, benevens eene verlichte tent of tribune voor den burgemeester en familie, waarboven een transparant met het opschrift:

Mogt reeds drie Eeuwen lang Uw stamboom hier bestaan;
Thans mag de Burgerij U als hun hoofd vereeren,
Zij huldigt blij U in, zij zal U steeds waardeeren,
En elk stem' in de leus „heil Burgemeester *Laan!*"

Tegen half elf ure kwam de burgemeester en familie, begeleid door de kommissarissen en de muziek aldaar plaats nemen, en begon korten tijd daarna het vuurwerk, dat, door den heer *Ruijsch* uit Utrecht geleverd, waarlijk prachtig mogt genoemd worden. Ten slotte werden alle aanwezigen verrast door eene even hartelijke als krachtige toespraak waarin de burgemeester op nieuw aan allen zijn dank betuigde, waarna het feest met het ontsteken van een prachtigen eeretempel, met het devies „Hulde aan de Burgemeester" eindigde, nadat nog den vuurwerkmaker de herhaalde blijken van de algemeene goedkeuring had verworven.

Onvergetelijk zal deze dag blijven, schoon was de optogt, en uitnemend was alles door de kommissarissen geregeld, die hulde verdienen voor de meesterlijke wijze, waarop zij 't geheel bestierden. Geen oogenblik is dan ook de orde verstoord. Zulk een feest verbroedert allen, neemt de partijschappen weg en brengt eenen goeden geest in de bevolking, een' zegen in dezen zoo veel bewogen tijd.

WATERHOOGTE.

Arnhem, 1 *Aug.*, 1.35 El.; r AP. 8.31. Gew. 5 d. De Rijnhoogte te Keulen den 1. Aug. 7 voet 3 duim; 7 voet 2 duim Rijnlandsch.

Oost-Indië.

De Java-berigten loopende tot den 7. Junij, deelen het volgende mede:

Te Batavia worden pogingen aangewend tot oprigting van eene instelling van middelbaar onderwijs.

Onder de troepen van de Bonische expeditie blijven vele koortsen heerschen.

Ongeregeldheden op Amboina, ten doel hebbende den minderjarigen regent tot bestuurder te hebben, zijn door den adsistent resident gestild, nadat de radja dit te vergeefs had beproefd.

— Men leest in het *Bataviaasch handelsblad* het volgende:

De ongelukkige voorvallen op Borneo hebben voor een oogenblik onze veel gewigtiger staatkundige verwikkelingen op Celebes op den achtergrond geschoven.

Dat die echter geen oogenblik uit het oog mogen verloren worden, bewijst een voorval aan de kust van Boni, dat tevens de meening bevestigt van hen, die beweren, dat in een oorlog met Bouginezen niet moet gerekend worden op eene andere onderwerping, dan die door volstrekte overmagt wordt afgedwongen. Benoorden Badjoa, aan den ingang der rivier Tjenrana en bezuiden voor de kampong Signy heeft de vijandelijke kavalerie nimmer een oogenblik opgehouden, in het gezigt onzer schepen met omgekeerde Hollandsche vlag te paraderen, en het schijnt de bepaalde taktiek der Boniers geweest te zijn, al retirerende, zonder ernstigen tegenstand te bieden, onze troepen af te matten, en als hunne beste bondgenooten te rekenen op de ziekten, die in een kamp, in de open lucht, met eene zoo groote menschenmassa bij elkander, bij den invallenden regenmousson noodzakelijk moesten ontstaan.

Ongelukkiger wijze hebben zij niet misgerekend, en hun overmoed is daardoor zoo groot geworden, dat zij thans gelooven het onmogelijke te kunnen uitvoeren.

Volgens de berigten, door Z. M. stoomschip P r i n s e s A m e l i a den 12. jl. te Makasser aangebragt, had Z. M. stoomschip G r o n i n g e n het ongeluk gehad in de nabijheid van Signy, digt bij den wal, aan den grond te raken; zoodra de vijand dit had opgemerkt, wierp hij met den meesten spoed regt tegenover het schip eene batterij op, plaatste daarop een stuk geschut, en vuurde daaruit geruimen tijd op de G r o n i n g e n. Het stuk was gelukkig te hoog gepointeerd, zoodat de kogels ver boven het schip heen vlogen. De positie van de G r o n i n g e n veroorloofde hem niet, dit vuur te beantwoorden. Hierdoor nog stouter gemaakt, naderde de vijand tegen den avond met een groot aantal praauwen het oorlogsschip, en opende daarop een vrij levendig vuur, dat echter gelukkig ook geene schade aanrigtte. Een paar schoten met schroot uit de dertig ponders dreven den vijand voor goed op de vlugt.

De G r o n i n g e n bragt den volgenden morgen een anker uit, en geraakte met hoog water vlot, zonder schade geleden te hebben.

Te Badjoa was het stil, in het nieuwe fort was echter een groot aantal soldaten en koelies ziek. Er had een gerucht geloopen, dat zich daar een parlementair vertoond en gedreigd had, dat het fort binnen drie dagen zoude worden aangevallen. Men hechte daaraan geen geloof.

Meer geloof vond de bewering, dat de Bonische groote Aroe Palakka pogingen zoude aanwenden, om met het goevernement, echter niet namens de koningin van Boni, te onderhandelen.

Rome heeft zijn behoud en grootheid te danken gehad, door nimmer een haarbreed toe te geven, wanneer het in het onderspit was, en de oorlog tegen Jugurtha is alleen geeindigd door de hulp van Masinissa, à governo. De tijd van onderhandelen is voorbij. Onvoorwaardelijke onderwerping of oorlog behoort thans onze leus te zijn, en elk soldaat in elke ropij, die Nederland bezit, behoort desgevorderd, ten dienste te staan aan de bereiking van het doel, om den trots te fnuiken van een vijand, wiens aanmatiging zijne voornaamste bron heeft gevonden in de veeljarige toegevendheid der Indische regering, en die door de voorvallen der laatste maanden tot ondragelijke overmoed is aangegroeid. Misschien is het goed, dat de zaken zoo ver zijn gekomen, dat er een einde aan moet gemaakt worden. En nu die noodzakelijkheid eens is gebleken, nu twijfelen wij geen oogenblik, dat de inspanningen geëvenredigd zullen zijn aan het doel, dat moet en zal worden bereikt.

— Omtrent den stand van zaken in het rijk van Bandjermasin kan thans het volgende gemeld worden, hetgeen meer volledig den loop der gebeurtenissen aldaar opgeeft.

In het laatste der maand Januarij jl. werd van uit de wester-afdeeling van Borneo aan den goeverneur-generaal berigt, dat in de omstreken van Sintang eene oproeping had plaats gevonden van alle daar aanwezige Bandjarezen, omdat te Bandjermasin een opstand was uitgebroken.

Onmiddelijk werd Zr. Ms. stoomschip A r d j o e n o naar Bandjermasin gezonden, om inlichtingen in te winnen nopens deze geruchten. Dit stoomschip kwam in de eerste dagen van Februarij terug met het berigt van den resident der Zuid- en Oosterafdeeling van Borneo, dat, zoowel ter hoofdplaats als te Martapoera en zoo ver bekend ook elders in de residentie, de volmaaktste rust werd genoten.

Terwijl er aldus geen reden tot buitengewone bezorgdheid scheen te bestaan, werd op den 20sten April jl. per telegraaf van Soerabaya het berigt ontvangen, dat Bandjermasin met een algemeenen opstand werd bedreigd en dat de resident dringend verzocht om eene kompagnie inf. en twee oorlogstoomschepen tot hulp af te zenden.

Denzelfden dag (20 April) werd Zr. Ms. stoomschip A r d j o e n o van Batavia naar Samarang gezonden, om den kolonel *A. J. Andresen* naar Bandjermasin over te voeren. Met diezelfde gelegenheid vertrok derwaarts eene komp. inf. De kol. had in last om te Bandjermasin te onderzoeken, wat er van bovenbedoeld berigt was, het bestuur over te nemen, en inmiddels naar mate van de omstandigheden, de noodige maatregelen te nemen of voor te stellen, welke hij tot handhaving en zoo noodig tot herstel der rust mogt noodig achten.

De eerste berigten van dien hoofdofficier werden ontvangen per telegraaf van Soerabaya op den 17. te voren, waarop onmiddelijk Z. M. stoomschip C e l e b e s ter versterking naar Bandjermasin is gezonden. Eerst tegen den middag van dienzelfden dag (20 dezer) werden de per A r d j o e n o verzondene meer uitvoerige rapporten van den kol. *A. J. Andresen* ontvangen en daaraan ontleenen wij het volgende:

Den 29. April te Bandjermasin aangekomen, heeft de kolonel op den volgenden dag het bestuur der residentie in handen genomen.

Toen nog verkeerde men te Bandjermasin in onwetendheid nopens het broeijend onweder, dat weldra moest uitbarsten.

Op den 30. April ontving de resident een brief van den rijksbestierder, waarin van een aanval op het etablissement Pengaron werd gesproken, en den volgenden dag bevestigde het zich, dat op den 28. April die aanval had plaats gehad, en dat een kweekeling van dat etablissement, genaamd *Andreas Jacob*, die gezonden was om van den aanval berigt naar Bandjermasin over te brengen, tusschen Pengaron en Martapoera was vermoord.

De opstandelingen waren te Pengaron met verlies afgeslagen.

Hierop volgden de berigten, dat op den 1. Mei het partikuliere mijnontginnings-etablissement te Kalangan was afgeloopen en dat al de Europeanen, behalve twee vrouwen en eenige kinderen, die men gered had, waren omgebragt; — dat de posthouder te Tabanio hetzelfde lot had gedeeld, en dat in de Dajaklanden ook de zendelingen *Rott*, *Wiegand* en *Kind* met vrouwen en kinderen waren vermoord. La-

ter is nog gebleken, dat ook de zendeling *Hoffmeister* en zijne vrouw waren omgebragt.

Door den kolonel *Andresen* is geene nominatieve opgaaf gedaan van de slagtoffers van Kalangan, omdat daaromtrent nog geene zekerheid bestond. De kol. acht het evenwel meer dan waarschijnlijk, dat van het mannelijke personeel der onderneming niemand is ontkomen. Men heeft zich daar altijd geheel veilig geacht.

De kolonel *Andresen* heeft maatregelen genomen om 's goevernements posten te beveiligen, tot dat versterking van Java zal zijn aangekomen. Intusschen is een sterk detachement van Z. M. stoomschip Ardjoeno te Bandjermasin achtergebleven, en vertrekken de stoomschepen Ardjoeno, Montrado en Boni naar Samarang, om van daar het 9e bat. inf. met artt. en sappeurs naar Bandjermasin over te brengen.

De Boni zal ook van Banjoewangie afhalen den assistent-resident van die afdeeling *C. J. Bosch*, die is benoemd tot resident der Zuid- en Oosterafdeeling van Borneo, zijnde aan den kolonel *Andresen* de funktien van goevernements-kommissaris en kommandant der troepen aldaar opgedragen.

Alles, wat men tot heden omtrent den opstand is te weten gekomen, schijnt te bevestigen, dat die de onttrooning van den tegenwoordigen sultan ten doel heeft, en dat geestdrijvers daarvan hebben gebruik gemaakt, om ook het Europeesch gezag aan te randen.

— Uit Palembang meldt men, dat, na de bezetting van de hoofddoeson Penantian (Pager Goenoeg) in de Lematang Oeloe, op 29. April ll. eene versterking van troepen derwaarts is gezonden, toen het bleek, dat de doessons Padang en Koepang in dat landschap nog in verzet waren. Bij de aankomst der kolonne kwamen de hoofden van Padang om vergiffenis vragen, en verklaarden zich bereid, om aan de eisschen van het bestuur te voldoen. Het volk van Koepang bleef evenwel in verzet door het lossen van eenig lilla- en geweervuur en een uitval van hunnen kant, met de heilige lans (poeiang) voorop. Nadat zij op de vlugt waren gedreven, werd Koepang door de onzen bezet en nog eene poging aangewend, om de bevolking tot haren pligt te brengen, met dat gevolg, dat eene deputatie van eenige hoofden en oudsten der Kampong afkwamen, die verzekerden, dat de bevolking zich wenschte te onderwerpen. Nadat volgens belofte de auwer-auwer rondom de doeson was opgeruimd, verliet de bezetting de Kampong Koepang, terwijl de bevolking allezins blijken gaf van eene goede gezindheid. In de hoofddoeson van Marga Moelok Oeloe werden de troepen met de meeste voorkomenheid behandeld, en de landrenten afgedragen. Eene kolonne zou naar Padang (Semidang) vertrekken, om die plaats voor eerst te bezetten, omdat op de stemming van het volk in deze landstreek geen staat te maken is. De hoofden van dit landschap, zoo mede die van Goemai Oeloe hadden evenwel reeds van hun voornemen doen blijken, om zich bij het vertoonen onzer magt te onderwerpen. Een gedeelte van de Goemai Talang is nog niet tot gehoorzaamheid terug gekeerd.

— Men deelt van Palembang, dd. 13 Mei 1859, het volgende mede: Na den val van het beruchte Djattie gaat de onderwerping langzaam vooruit. De majoor *van den Bergh* maakte weinige dagen daarna met een detachement een togt naar de Pagger Goenong, om in deze streken eene militaire vertooning te maken en verder de hoofd-doeson Penantian te bezetten. Bij de nadering onzer troepen staken de kwaadwilligen Bandeer Agong zelf in brand, en men betrok daarop eene nabij gelegene doesson, alwaar het hoofd van het distrikt den civielen gezaghebber kwam berigten, dat, wanneer de troepen verder oprukten, ook Penantian eene prooi der vlammen zoude worden, waarop men besloot naar Lahat terug te keeren. Bij het vertrek onzer troepen staken de muitelingen op nieuw eene doesson in brand. Onverwachts bezette eenige dagen later een detachement Pradjoeritz deze doesson Penantian, welke daarna door den 1. luit. *de Lassasie* met een detachement militairen is bezet. De muitelingen hadden eene nabij gelegen doesson bezet, en waren voornemens Penantian te overvallen; doch onze troepen, welke tegen hen oprukten, ontvingen hen zóó wel, dat zij met achterlating van eenen doode in overhaasting de vlugt moest nemen. Weinige dagen later werd onder bevel van den kapt. *d'Harvant* een detachement naar Penantian gezonden, om van daaruit een togt naar Moelak Oeloe te maken. De insurgenten hielden de doesson Koepang, slechts twee of drie palen van Penantian gelegen, bezet, welke door genoemden kapitein werd opgeëischt; hieraan werd echter niet voldaan, waarop men den volgenden dag tegen deze doesson optrok. De vijand met de heilige lans voorop, wachtte onze troepen buiten de doesson dapper af, doch een doode en verscheiden gekwetsten waren het loon hunner vermetelheid. Men wil dan ook, dat het hoofd der muitelingen, de bekende *Pirahoen*, al meer en meer zijnen aanhang begint te verliezen. Van Moeara Roepit is het berigt ontvangen, dat het gerucht verspreid wordt, dat de onttroonde sultan van Djambie 1500 man Corintji om zich zoude verzameld hebben, om daarmede de Poeassa Djambie aan te vallen.

MADRID, 23 Julij.

De *Diario Espanol* bevat heden de langverwachte mededeelingen van den heer *Mora*, nu nog alleen in de zaak der steenen-leverantie. O. a. leest men in dat schrijven, dat, nadat de minister *Collantes*, hem reeds meermalen verweten had, dat hij niet wist *armar negocios* (zaken op touw te zetten), hem eindelijk de beteekenis dezer woorden duidelijk werd, doordien *Collantes* hem, toen zij zich alleen bevonden, te kennen gaf, dat zij toch niet zoo dwaas konden zijn van met ledige zakken af te treden, onverschillig waar het geld vandaan kwam. *Mora* echter vermeed hierop zooveel mogelijk over dit punt te spreken, maar het verdroot hem te zien, dat de minister toen toch zonder hem handelde. Op zekeren dag liet *Collantes* hem roepen, en verklaarde, dat het volstrekt noodig was, dat hij hem een millioen realen bezorgde. *Mora* zeide, dat hem dit onmogelijk was; *C.* werd daarop driftig en zeide dat de ander door zijne koppigheid het gansche kabinet zou doen vallen. Het gansche ministerie had erkend, dat die som noodig was en de minister-president zou gaarne zien dat *M.* er voor zorgde. Voor dezen nu, graaf *San Luis*, had *M.* alles veil, en hij bezweek dus. Hij wilde echter niets meer doen dan zijne handteekening geven; anderen moesten voor de rest zorgen. Hij wilde zich dan ook niet laten overhalen om een der bureauchefs te verleiden, hetgeen *C.* daarop zelf op zich nam. De verleide stelde zich dan ook den volgenden dag ter beschikking van *M.* wien hij zeide: vrees niets, zulke dingen zijn hier meer gebeurd, en zullen nog wel gebeuren, en niemand kan het te weten komen." De verleide verlangde toen een ambtenaar, op wien men staat kon maken, om hem te helpen. *M.* zeide dien niet te kunnen aanwijzen, doch *Collantes* vond zekeren *Z.*, een zijner vrienden, en op *M's* weigering om hem te zeggen wat hij doen moest, werd hem dit door *C.* zelven gezegd. Daarop wilde *Z.* zijn plan aan *M.* meêdeelen, doch deze weigerde er iets van te hooren, en herhaalde, dat hij anders niet zou doen dan teekenen, hetgeen hij ook deed, om graaf *San Luis*. *M.* ontving de koninklijke ordonnantien geteekend door *Collantes*.

FLORENCE, 30 Julij.

De heer *Buoncompagni* verlaat heden avond Florence.

De heer *Ricasoli*, voorstander der aansluiting bij Sardinië, zal aan het hoofd der Toskaansche regering blijven.

Te Milaan heeft men den Franschen officieren, die zich er nog bevinden, een banket willen aanbieden. Maarschalk *Vaillant* heeft echter niet willen toestaan, dat zij het zouden aannemen.

WEENEN, 30 Julij.

Bij besluit van den stadhouder van Venetië is de leening van 75 millioen, het Lombardisch koningrijk opgelegd, verminderd tot 30 millioen.

— 1 *Aug.* Met. 5 pCt. 74.80; Nat. 80.—; Bank 898.—; Noord-Bahn akt. —; Credit Anst. 215; O-Fr. Spoorw.-akt. 266,—; Lomb. Venet. —.—; Nieuwe —,—; W. op Lond. 3 m. 11.75; G. $17^1/_2$.

BERLIJN, 31 Julij.

In diplomatische kringen wordt verzekerd, dat in eene depeche uit Weenen het Oostenrijksch kabinet verlangt, dat Pruissen niet afzonderlijk hervormingsvoorstellen aan den Bond zou doen, maar zich daartoe met Oostenrijk vereenigen zal.

De korte tijd van wapening komt den Duitschen Staten reeds duur te staan, wat zou het geworden zijn, als werkelijk de oorlog ware uitgebroken. Beijeren had $12^1/_2$ mill. flor. voor zijne wapening bestemd; die waren spoedig verdwenen, en de regering vraagt thans $26^1/_2$ mill. flor. om het leger op redelijk goeden voet te houden. Er wordt voorgesteld eene leening voor die som te sluiten, en de renten door verhooging der direkte belasting te dekken.

HANNOVER, 31 Julij.

De minister van buitenlandsche zaken heeft heden in de kamer gezegd, dat het een ongeluk voor Duitschland zou zijn, zoo de plannen der Hannoversche hervormers zouden worden verwezenlijkt, dat nl. Oostenrijk uit Duitschland verdrongen wierd en Pruissen met een parlement aan het hoofd kwam. Hij verzweeg volstrekt niet, dat hij het was die de *Hann. Ztg.* dat plan had doen bestrijden, en hij verklaarde dat de regering over den voortgang dezer beweging een nauwkeurig toezigt zou houden, daar de drijvers vooral onder de ambachtslieden en de groote menigte werkten, die geen verstand van de zaken heeft.

LONDEN, 31 Julij.

De bladen bevatten heden eene dépêche van lord *Russell*, dd. 7. Julij, in antwoord op de dépêches van het Pruissische kabinet, betreffende de bemiddeling. Daarin wordt vooropgezet, dat geen einde van den oorlog te verwachten was, zonder dat Oostenrijk Lombardije zou verliezen. De keizer van Frankrijk had in zijn programma gezegd Italië te willen vrijmaken van de Alpen tot de Adriatische zee, de Italianen hadden met geestdrift zijne partij gekozen. De keizer van Oostenrijk zou wel zoo gemakkelijk zijn bezit niet opgeven, maar zoo al door Duitschlands magtsontwikkeling een verdrag tot stand kwam, waarbij Oostenrijks oppermagt in Italië hersteld wierd, zou de vrede toch niet van duur zijn. In Duitschland vreesde men voor het verbreken van het Europeesch evenwigt. Dat evenwigt is de onafhankelijkheid van alle Staten; de overmagt van één staat bedreigt en vernietigt die. *Napoleon* nu heeft verklaard geene uitbreiding van gebied te beoogen. Nu reeds te bespreken onder welk bestuur de verschillende Italiaansche Staten moeten komen ware eenigzins voorbarig. De regering intusschen is van oordeel, dat Europa's evenwigt zou winnen bij een Italië, welks bevolking uit vrije burgers van een groot land bestond. Maar eene organisatie van Italië zou zij onvolkomen achten, zoo niet daardoor eene blijvende verandering kwam in het bestuur van den Kerkelijken Staat.

De regering was dus met het oog op den oogenblikkelijken staat van zaken, tegen elke tusschenkomst, die of middellijk of onmiddellijk vruchteloos zou zijn. Zij had in der tijd moeite genoeg gedaan om den oorlog te beletten. Oostenrijk evenwel had zich niet laten raden en de verdragen van 1815 verscheurd, het kon dus niet verwachten dat Frankrijk en Sardinië die nog van kracht zouden achten.

De regering evenwel was bereid, om zich steeds als een van beide mogendheden meende, dat er aanleiding tot bemiddeling bestond, deswegens met het kabinet van Berlijn te verstaan

Uit Shangai verneemt men, dat de keizerlijken omstreeks 5 of 6 weken geleden, aan de noordzijde van de groote rivier, niet ver van Nanking, door de rebellen totaal verslagen zijn. Het goevernement heeft vele pogingen aangewend, om de berigten tegen te spreken, alsook bevolen, dat ze niet in de *Peking-courant* zouden gedrukt worden. Sedert den val van Nanking in Maart 1853 is die stad belegerd geweest en was zoo nauw ingesloten, dat men elk oogenblik van overgave sprak. De rebellen maakten echter steeds vorderingen en hunne voorhoede kwam reeds tot aan het kamp der keizerlijke belegeraars. De keizerlijke bevelhebber voor Nanking was toen genoodzaakt het beleg van de stad op te breken en het grootste gedeelte van zijne troepen weg te zenden om de rebellen in het veld te bestrijden. De rebellen weken voor zulk een magt terug. De keizerlijken, hierop vertrouwende, trokken de rivier over en sloegen hun kamp op, alwaar zij overvallen en, zooals gezegd is, totaal verslagen werden.

De Nankingsche rebellen zijn door de keizerlijken, aan de oevers van de Yangtze Kiang, verscheidene malen verslagen.

— 1 *Aug.* Gec. $94^3/_4$; Peru $4^1/_2$ pCt. —; 3 pCt. —; Venez. 5 pCt. $28^1/_2$; $2^1/_4$ pCt. $15^1/_2$; Port. 3 pCt. $45^1/_2$; Sp. 3 pCt. $44^1/_2$; $1^1/_2$ pCt. $32^3/_8$.

PARIJS, 31 Julij.

Men spreekt van de mogelijkheid, dat de hertog van Modena afstand van de regering zal doen. Hij is de meest gehate der Italiaansche vorsten.

De nieuwe groothertog van Toskanen heeft eene vrijzinnige proklamatie uitgevaardigd. De voorloopige regering heeft *Garibaldi* uitgenoodigd, om naar Florence te komen; deze heeft de uitnoodiging aangenomen.

De minister van oorlog heeft bevolen, dat in de maand Augustus 150,000 man met verlof naar hunne haardsteden zullen worden gezonden.

Thans deelt ook de *Moniteur* mede, dat het leger van Italië den 14 Augustus zijn intogt in de hoofdstad zal doen. Niet minder dan 80,000 man zullen voor dien tijd te St. Maur kamperen, om gezamenlijk den marsch naar Parijs te kunnen doen. Al de troepen zullen bij die gelegenheid op de Place Vendôme voor den keizer defileren.

Te Marseille hebben vechtpartijen tusschen Fransche en Engelsche oorlogsmatrozen plaats gehad. Overal hoort men in de laatste dagen het bekende air uit *Charles VI* zingen. Het publiek zingt dan gewoonlijk het refrein: *Non! non!* mede. De politie kan en wil zulks niet beletten.

Garibaldi heeft den 23. Julij te Lovero de volgende proklamatie gerigt tot de bewoners van Midden-Italië:

„Eenige maanden geleden, zeiden wij tot de Lombardijers: Uwe broeders hebben gezworen met u te sterven. De Oostenrijkers weten, dat wij woord gehouden hebben. Morgen zullen wij tot *u* zeggen, wat wij toen tot de Lombardijers zeiden, en de edele zaak onzes lands zal ons op het slagveld gereed vinden, eveneens bezield als wij nu geweest zijn, en met de indrukwekkende houding van mannen, die altijd hun pligt gedaan hebben en doen zullen. Vergeet, in uwe haardsteden teruggekeerd en bij de liefkozingen der uwen, de erkentelijkheid niet, door ons aan *Napoleon III* en het heldhaftige Fransche leger verschuldigd, waarvan nog zoovele dappere kinderen gewond en verminkt op het ziekbed liggen uitgestrekt. Vergeet vooral niet, wat ook de diplomatie met ons voor hebbe, dat wij nooit moeten afgaan van de gewijde proklamatie: *Italië en Victor Emmanuel!*

Prins *Jérôme* is eenigzins ongesteld.

— 1 *Aug.* Rente op tijd 3 pCt. 68,75; Fr.-Oost. Spw. 566,25; Sp. $1^1/_2$ pCt. 32; 3 pCt. $41^1/_2$.

ADVERTENTIEN

⁂ Getrouwd:
A. REEDERS, van Utrecht,
met
Jonkvr. SUSANNA JOHANNA MARNITZ,
van George Town.
Rodewal nabij Kaapstad.

⁂ Voorspoedig bevallen van eene *DOCHTER*, C. M. LUDWIG, geliefde Echtgenoote van
Utrecht, Z. H. VAN KUIJK.
1 Aug. 1859.

Eenige kennisgeving.

⁂ Op den 12. Mei jl. overleed in het hospitaal te *Macasser*, aan de gevolgen der cholera en van de uitgestane vermoeijenissen bij de Bonische expeditie, in den ouderdom van 24 jaren, mijn innig geliefde en veel belovende Neef C. J. H. VAN VLIERDEN, 1. Luit. bij het 14. Bat. Infanterie.
Utrecht, ENGELBREGT,
2 Aug. 1859. Kolonel, 7. Reg. Inf.

⁂ Erkentelijk voor de vele bewijzen van deelneming, gedurende de ziekte en na het treurig afsterven van mijn geliefden Echtgenoot, ondervonden, betuig ik bij deze aan vrienden en belangstellenden mijnen opregten dank.
Utrecht, A. BONEMEIJER,
1 Aug. 1859. Wed. EIJTINGER.

⁂ Voor de vele blijken van deelneming, betoond bij de bevalling zijner Echtgenoote, betuigt de ondergeteekende, ook namens haar, zijnen welmeenenden dank.
Utrecht, J. M. PORTON,
1 Aug. 1859. Droogist.

⁂ Wie eenige vordering heeft op den boedel van wijlen den Heer JUSTUS VAN TOORENENBERGEN, in leven Procureur te Utrecht, daaraan iets schuldig is, of wel boeken of papieren den boedel of des Overledenen practijk betreffende onder zijne berusting heeft, wordt verzocht daarvan opgave betaling of afgifte te doen **voor den 20. Augustus e. k.** ten kantore van den Notaris Mr. H. A. R. VOSMAER.

Zomer Societeits Lokalen.

⁂ WOENSDAG 3 AUGUSTUS 1859, des avonds ten 7 uur, bij gunstig weder.

GROOT MILITAIR CONCERT.

Verpachting van Boomvruchten te Haarzuilens,

⁂ op Vrijdag den 5. Augustus 1859, des namiddags ten 5 ure, ten huize van *Wm. van Bemmel*, aldaar, ten overstaan van den Notaris VAN GEYTENBEEK, te Harmelen gevestigd. Breeder bij billetten omschreven.

⁂ Op Dingsdag den 16. Augustus 1859, des voormiddags ten 10 ure, zullen aan het Kantoor van Verkoopingen achter St. Pieter binnen Utrecht, ten overstaan van den Notaris DE GRAAF, in het openbaar voor kontant geld worden verkocht: **Meubilaire Goederen,** Beddengoed, Juweelen, Goud, Zilverwerk, Linnen, Mans- en Vrouwekleederen; welke op Maandag den 15. Augustus aldaar te zien zullen zijn van 10—3 ure.

⁂ Men zal op Zaturdag den 3. September 1859, des namiddags ten 5 ure, te Utrecht, Achter St. Pieter, in het openbaar verkoopen:

No. 1. Een HUIS met ERF, GROND en grooten TUIN, te Utrecht, buiten de Waardbarrière, wijk M, nos. 87, 88 en 89.

Bevattende tien zoo Boven- als Benedenkamers, Keuken, Kelder, Zolder en Vliering. Dadelijk te aanvaarden.

No. 2. Een HUIS, ingerigt tot Broodbakkerij, met BOVENHUIS met afzonderlijken opgang, te Utrecht, naast het voorgaand perceel, wijk M, no. 90.

Bestaande beneden in Voorhuis, twee Kamers, Kelder, Bakkerij met Oven en Builzolder.

Het Bovenhuis bevat drie Kamers, Keuken en Zolder.

Nos. 3—5. Drie WONINGEN te Utrecht, buiten de Waardbarrière, aan den Gruttersdijk, wijk M, nos. 87—8—9 *a*, *b* en *c*.

No. 6. Eene WONING met ACHTERHUIS en KOESTAL, ERF en GROND, mede te Utrecht, aan den Gruttersdijk, wijk M, no. 87—8—9 *d*.

No. 7. Eene SCHUUR of WERKPLAATS en ERF, naast het voorgaand perceel, wijk M, ongenummerd.

No. 8. Een perceel GROND, groot 4 roeden, 48 ellen, gelegen achter de percelen nos. 3—7.

Bijzonder geschikt tot aanbouw van woningen.

Dadelijk te aanvaarden.

Eerst ieder afzonderlijk, daarna in combinatiën en eindelijk in eene massa te veilen.

Breeder bij billetten en nader onderrigt ten kantore van den Notaris BORRET, te Utrecht.

TE HUUR:

⁂ *Om dadelijk te aanvaarden* een WINKELHUIS, met Opkamer, Binnenkamertje, Keuken en een zestal Bovenkamers, Pomp- en Regenwater en verdere gemakken; het pand ligt op eene der beste en meest bezochte standen, doet *f* 350 huur en is te bevragen aan 't bureau dezer Courant onder de letters J. E.

Wordt TE HUUR gevraagd tegen November:

⁂ Een HEERENHUIS, bevattende 7 à 8 Kamers, met Koetshuis en Stalling, benevens grooten Tuin, aan een der Singels of buiten een der poorten der stad Utrecht. Brieven franco, met opgave van huurprijs enz., letter S. aan het bureau dezer Courant.

⁂ **Er wordt gevraagd** bij fatsoenlijke lieden binnen Utrecht, voor eene bejaarde Dame, van gevorderden leeftijd en van de R. K. Godsdienst, een GEMEUBILEERDE KAMER met Slaapvertrek (zonder bed en toebehooren), als ook de Kost met Bediening, en zoo het kon zijn, met huiselijk verkeer, voor den prijs van *f* 220,— per jaar. Licht, vuur, en de wasch hier niet onder begrepen. Adres met franco brieven letter A B. bij de Wed. J. R. VAN ROSSUM, Boekhandel achter het Stadhuis.

⁂ VOOR SPOTPRIJS TE KOOP,

een **Kookfournuis,** zeven kookgaten, drie ovens, stookplaatsen in verhouding van te maken gebruik; te bevragen, franco letter S. bij den Boekhandelaar J. W. EVERSZ te Zeyst.

MOHAIR-HATS ON CORK BODIES,

bij J. LEENARTS, Choorstraat E 6/7.

⁂ Deze nieuwe soort van **Mans Zomerhoeden,** zwart en in diverse kleuren, zijn zeer doelmatig en overtreffen verre *in ligtheid* alle andere soorten van **gekleede Manshoeden.**

⁂ Er wordt **gevraagd** eene HUISHOUDSTER bij een Schildersbaas, van goede getuigen voorzien, wegens eerlijkheid en zedelijk gedrag. Adres franko ten huize van H. VAN WAVEREN, Mr. Schilder te Nederlangbroek.

⁂ Voor een fatsoenlijk BURGER JONGELING van de P. G. die geschiktheid heeft, om in eene nette Winkelaffaire te worden opgeleid, die goed schrijft, en lust heeft om grondig Administratie en Boekhouden te leeren, bestaat er te dezer stede eene zeer goede gelegenheid, zonder leergeld te betalen Adres letter K. X. Bureau Utrechtsche Courant, franco

REVALENTA ARABICA.

⁂ ANNA KLAZEN EITS, Huisvrouw van M. J. SJONGER te Noordwolde in Friesland, leed sedert ruim 4 jaren aan eene zoo hevige maagkwaal, dat zij na het gebruik van eenig voedsel door ondragelijke pijnen gefolterd werd, tot dat de maag zich door braking weder van het voedsel ontlast had. Achtereenvolgens door 3 Doctoren vergeefs behandeld geworden zijnde, heeft zij eindelijk tot de **REVALENTA** hare toevlugt genomen, met dat gevolg, dat zij van hare maagkwaal spoedig en volkomen herstelde. Zij eet en drinkt thans alle spijzen, zonder hinder er van te hebben.

Oldenmarkt. C. VAN DER WENDEN.

Dat de **REVALENTA** eenen bijzonder heilzamen invloed op de spijsverterings-organen uitoefent, daarvan kan zich iedereen, ziek of gezond, spoedig overtuigen; men gebruike het slechts acht dagen achtereen enkel voor ontbijt, en wij zijn overtuigd, *dat de eetlust grooter, de functies geregelder, het bloed zuiverder, borst en hoofd vrijer zullen zijn dan gewoonlijk.*

Al wie aan een zwakke maag lijdt, aan hartwater, zuur, oprispingen, maagpijn, maagkramp, kolek, aan spanning na den maaltijd, opgezetheid, misselijkheid en zenuwachtig beven bij het gebruik der handen, kan zich door **Du Barry's Revalenta** spoedig daarvan bevrijden.

De prijs der **Revalenta** is: Kleine Bussen 87½ Ct., *f* 2, *f* 3.50, *f* 8, *f* 16. Zij is te verkrijgen in het VERKOOPHUIS en de bekende Depots.

Men lette er vooral op, dat iedere Bus, tot waarborg der Echtheid door **F. VON WINDHEIM & C°.,** VERKOOPHUIS, *geteekend is.*

Amsterdam Verkoophuis.	Bodegraven, *B. E. C. Schlatman.*
Utrecht *T. Uhlenbroek* Choorst.	Hilversum, *R. J. J. v. Alphen.*
Utrecht *T. Uhlenbroek* O. Gracht bij de Hamburgerbrug.	Kuilenburg, *J. V. Hondius.*
„ *L. J. R. Bosch* Lijnm.	Vianen, *B. Swaving.*
„ *P. J. Huinck*, „	WijkbijDuurst, Wed. *C. Zorn.*
Amersfoort, Gebr. *Bruning.*	IJsselstein, . *J. Groenhoff.*
„ *G. T. C. d. Roemer.*	Zeist, *C. G. Adlung.*
„ *A. H. v. Ruiven.*	en in de bekende dépots in
Baarn, *E. v. Dapperen.*	de andere steden.
„ Gez. *Petersen Nobbe.*	

UITGAVE van Zwaardemaker en de Geus.

⁂ Alom te bekomen:

28 GEZIGTEN van **UTRECHT** in den vorm eener Roos.
28 dito „ **'s GRAVENHAGE** „ „ „ „
28 „ „ **ROTTERDAM** „ „ „ „
De prijs van elke Roos is één Gulden.

⁂ Bij W. F. DANNENFELSER is tegen Cents verkrijgbaar:

VOORSPELLING VAN W. BILDERDIJK
OMTRENT
DE FAMILIE BUONAPARTE
toen een harer leden zich te St. Helena bevond.
MDCCCXVI.

Marktberigten.

Utrecht, 23 Julij. *Winter Tarwe* van *f* 8.50 [...] *f* 10.00. *Winter Rogge* van *f* 5.90 tot *f* 6.25. *Zo*[...] *Garst* van *f* 4.80 tot *f* 5.20. *Zand Boekweit* van *f* 5.[...] tot *f* 6.40. *Zware Haver* van *f* 5.00 tot *f* 5.65. *L*[...] *Haver* van *f* 3.60 tot *f* 4.80. *Duiven Boonen* van *f* 0.[...] tot *f* 0.00. *Paarden Boonen* van *f* 6.50 tot *f* 7.50 *Aard*[...] *appelen* van *f* 1.40 tot *f* 2.25. *Hooi* van *f* 8.00 tot *f* 14[...] per 500 Ned. ponden. *Kool- en Raapzaad* van *f* 10[...] tot *f* 10.50 het mud. *Peren* van *f* 6.00 tot *f* 900. *A*[...] *pelen* van *f* 4.00 tot *f* 6.00. *Boter* (*Gras*) van *f* 1[...] tot *f* 1.20. *Idem* (*wei*) van *f* 0.90 tot *f* 0.98. het N[...] pond. *Hoendereijeren* van *f* 2.00 tot *f* 2.80 de 100 st[...]

Ter markt waren aangebragt: 580 mudden Tarwe[...] 142 m. Rogge, 199 m. Boekweit, 120 m. Haver, 12[...] Garst, 13 m. Paardenboonen, 595 m. Koolzaad, 1[...] m. Aardappelen, 1560 ponden Boter.

Aan de graanmarkt was de handel niet levendig, [...] der merkbare prijsverandering.

Amsterdam 1 Augustus. Tarwe als voren; 128 ₰ n.[...] Pools. *f* 278. — Rogge flaauw en lager; 115 ₰ Pet[...] *f* 166; 116 ₰ dito *f* 193; 118 ₰ Arch. *f* 168. — G[...] en haver zonder handel.

Rotterdam 1 Augustus. Granen Tarwe Zeeuws. Vlaa[...] en Overm. weinig aangevoerd en tot ruim vorige prij[...] langzaam opgeruimd, goede en puike *f* 9 a *f* 9.[...] mindere *f* 7.50 a *f* 8.75; Pools. en Roode prijsh.; 16[...] j. w. b. Pools. *f* 370; 162 ₰ Hoogl. Kleefs. *f* 290; [...] ₰ j. dito *f* 295; 164 ₰ Bov. Ris. *f* 210. Rogge Ov[...] Zeeuws. en Vlaams. als voren, *f* 5.25 a *f* 6.25; [...] nieuwe dito waren weder slechts enkele monsters [...] markt, die van *f* 5.75 tot *f* 6 opbragen; voorst 14[...] Fransche *f* 183; 154 ₰ Belg. *f* 195; 152 ₰ Koningsb. *f* [...] Gerst Zeeuws. Vlaams. en Overm. Winter 10 a 20[...] hooger, *f* 3.80 *f* 5. Haver Zeeuws. en Inl. Korte *f* [...] a *f* 4.70; dito Lange *f* 2.25 a *f* 3.60. Boekweit op [...] ₰ Noordbrab. *f* 166, *f* 168, *f* 170, *f* 172, *f* 175; H[...] *f* 155; *f* 165, *f* 170; Lubecker *f* 178; Mecklenb. *f* 1[...]

Schiedam, 1 Augustus Granen Rogge Verkocht [...] ₰ Reval *f* 175 kont. a *f* 177 6 w.

Moutwijn per Ned. vat zonder fust *f* 14.75. Jene[...] id. *f* 20.25. Amsterd. proef *f* 21.50, zonder de be[...]ting. Spoeling *f* 0.70 per ketel.

239. Staats-Loterij.

Derde Klasse. 1e Lijst.
No. 66 *f* 2000. No. 5396 *f* 1000.

WAARNEMINGEN, gedaan op het Koninklijk Ne[...] Meteorologisch Observatorium te Utrecht. (*Zonnenbu*[...]

Julij.	Uren.	Wind- rigt.	Wind- kr. N. ä	Barom. bij 0°.	Ther. F.	Afwijk. d. Temp.	Vochtigh.	Gev. regen.	Opmerkin[...]
31	2	wzw.	0.5	754.58	70.5	— 2.0	0.91	1.2	Betrokk[...]
A.	10	zw.	1.5	55.83	59.9	— 2.7	0.94	4.5	Helder.
1	8	wzw.	2.0	58.56	66.4	— 1.1	0.80	0.	Ligt bew[...]
	2	wzw.	7.0	60.02	69.6	— 2.5	0.54	0.1	Idem.
	10	wzw.	0.5	61.22	59.0	— 3.6	0.84	0.	Bijna he[...]
2	8	w.	1.0	63.77	68.7	+ 1.3	0.65	0.	Bewolkt.

PRIJZEN DER EFFEKTEN.

AMSTERDAM 1 Augustus 1859.

NEDERLAND.					
Werkel. Schuld	2½	pCt.	63 3/4	63 15/16	63[...]
dito dito	3	„	76 1/2		
dito dito	4	„	96 9/16	96 11/16	96[...]
Amortisatie-Sijndikaat	3½	„	94 7/8		
Handelmaatschappij	4½	„	129 1/2	130	129[...]
Oost-Indische Leening	4	„	95 7/8		
Aand. Rijn-Spoorweg.	4½	„	100		
BELGIE.					
Certifik. bij *Rotschild*	2½	pCt.	52 1/8		
SPANJE.					
Obligatien	1¾	pCt.	31 7/8	32	3[...]
Obligatien	3	„	44		
Binnenl. Schuld	3	„	41 1/4	41 5/16	41[...]
PORTUGAL.					
Obligatiën	3	pCt.	44 1/4	44 1/2	4[...]
dito 1856/57	3	„	43 9/16	43 3/4	4[...]
RUSLAND.					
Oblig. bij *Hope en C°.*	5	„	104 1/4	104 3/8	
Obligat. 1828 & 1829.	5	„	102 1/8		
Certifikat. 1831 & 1833	5	„	83 1/2		
Certifikaten 1840	4	„	86 1/4	86 3/4	
Cert. bij *Stieglitz*	4	„	86 1/4	86 5/8	
dito 5e Serie	5	„	94 7/8		
dito 1855 6e Serie	5	„	100 5/8	100 13/16	100[...]
dito Adm. te Londen	4½	„	97		
Certifik. van Assign.	6	„	65 3/4		
POLEN.					
Aand. 1835, fl. 500			153 1/2	154	
Obligatiën	4	pCt.	80 1/4	80 3/8	
PRUISSEN.					
Obligatiën	5	„	100 3/4	101	101[...]
OOSTENRIJK.					
Oblig. Metaliek	5	pCt.	59 5/16	59 5/8	
Oblig. Rente Am.	5	„	77 1/4	77 1/2	
dito dito Nat. 1854.	5	„	63 1/4	63 7/16	
dito dito	2½	„	31 11/16	31 7/8	
AMERIKA.					
Ecuad. Oblig. 1855	1	„	15 1/16	15 1/2	
Venez. Oblig.	3	„	27 1/8	27 3/4	
Grenada, Oblig.	3¼	„	16 1/8	16 3/16	
Mexiko, Obl.	3	„	17 7/8	18	
N.-Am. Illin. Obl. C. B.	7	„	81 3/4	82 1/8	

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.

BIJVOEGSEL

BIJ DE UTRECHTSCHE COURANT VAN

DINGSDAG 2 Augustus 1859, N°. 182.

Provinciale Staten van Utrecht.

Zitting van Donderdag 21 Julij.

Tegenwoordig zijn 37 leden, afwezig de HH. *de Kock*, *v. Asch v. Wijck*, *de Heus* en *Kien*.

De verg. geopend zijnde, deelt de heer *Story v. Blokland* mede, dat hij, bij ongesteldheid van Zijne Excellentie den kommissaris des konings, het voorzitterschap zal waarnemen.

Is ingekomen: eene missive van Gedep. Staten, ten geleide van een verzoek van de vereeniging tot droogmaking der Tienhovensch Maarsseveensche plassen, en het advies bevattende, om, overeenkomstig dat verzoek, het 1e gedeelte van het besluit van 19 Nov. 1856 betreffende het afveenen der legakkers en voorlanden te wijzigen — ter griffie en aan de orde gesteld na de reeds aan de orde gestelde zaken;

eene missive van Gedep. Staten ten geleide eener missive van den hoofdingenieur van den waterstaat, om ook over 1859 eene buitengewone bijdrage voor het Tienhovensche kanaal te verleenen, en houdende advies, eene bijdrage van *f* 1000 te verleenen, te vinden door af- en overschrijving, — alsvoren;

een adres van de vereeniging voor de droogmaking der Tienhovensch-Maarsseveensche plassen, houdende een verzoek, dat tot wijziging van art. 23 van het reglement op de veenderijen zou moeten leiden.

De *Voorz.* stelt voor, dat stuk te stellen in handen der komm. voor de herziening van genoemd reglement.

De heer *Pabst* geeft in overweging de behandeling van dit stuk met de overige stukken, de herziening betreffende, tot de aanstaande wintervergadering te verdagen.

De heer *v. d. Poll* heeft daartegen bezwaar, omdat, zoo de autorisatie in het laatste adres aangevraagd, eerst in de wintervergadering zal verleend worden, er in dit veensaizoen geen gebruik meer van gemaakt kan worden.

De heer *Bastert* merkt aan, dat alleen de eerste aanvraag in betrekking staat met het veensaizoen, en omtrent die aanvraag is door Gedep. Staten een voorstel gedaan, dat nog in deze zitting zal behandeld worden. Verder meent Spr., ook namens zijne medeleden der komm. te mogen zeggen, dat de komm. zich omtrent de vraag, wanneer haar rapport zal behandeld worden, geen partij stelt; dat zij na eene reces van 8 of 14 dagen met haren arbeid gereed kan zijn, doch geen bezwaar tegen het uitstel heeft als de verg. dat verlangt.

De heer *v. Beeck Calkoen* vraagt, of het nemen eener spoedige beslissing op het laatste adres ook in het belang der droogmakerij zou zijn.

De heer *Bastert* zegt, dat hoezeer men daarop prijs zou stellen, dit niet bepaald noodzakelijk is. Spr. merkt daarenboven nog aan, dat de verg. nu vrij zou zijn den arbeid aan eene andere komm. op te dragen, of, mogt zij meenen dat de komm. moet blijven bestaan, dan stelt Spr. zich voor, dat eene nieuwe magtiging zou moeten gevraagd worden tot voortzetting der werkzaamheden.

De heer *v. Beeck Calkoen* zou, na het gehoorde, voorstellen, omtrent het laatste adres te besluiten, dat het behandeld zal worden gelijktijdig met de andere voorstellen tot herziening.

De *Voorz.* stelt dien overeenkomstig voor, al die stukken te behandelen in de najaarsvergadering, welk voorstel met 27 stemmen tegen die der HH. *v. d. Poll*, *de Vries*, *Bastert*, *Vos*, *v. Veersen*, *v. Cleeff*, *v. Reede tot ter Aa*, *Ram*, *Jongeneel* en *v. Tuijll v. Zuijlen* wordt aangenomen.

Aan de orde is alsnu de voortzetting der beraadslagingen over de begrooting van enkel provinciale inkomsten en uitgaven over 1858, en wel Hoofdstuk VIII der uitgaven.

De elf eerste posten worden zonder diskussie goedgekeurd.

Art 12. *Bijdrage tot verbetering van wegen en waterlossingen* . . . . *f* 5000

De heer *Menso* zegt dat reeds meermalen ter sprake is gebragt, of het niet noodig is, dergelijke bijdragen speciaal bij de verg. bekend te maken. Langzamerhand heeft men dit krediet uitgebreid; vroeger kwamen de posten tot verbetering van wegen en waterlozingen ieder afzonderlijk op de begrooting voor; ten einde voor een of ander eene grootere som beschikbaar te hebben heeft men ze vereenigd eerst tot een bedrag van *f* 2000, later van *f* 3000, nu op *f* 5000. Spr. kan niet beoordeelen of die laatste verhooging goed is of niet. Spr. wenschte dus wel, dat der verg. bekend wierden gemaakt de bijzondere aanvragen bij Gedep. Staten voor dit onderwerp ingekomen, en dat jaarlijks ook die verschillende posten aan de verg. in overweging wierden gegeven. Elders, zegt Spr., geschiedt dat zoo, en waarom zoude dat niet insgelijks bij ons kunnen plaats hebben?

De heer *Cordes* zegt, dat van de gelden bij krediet aan Gedep. Staten verleend zelfs tot in het minieme rekening en verantwoording wordt gedaan, zoodat men kan zien op welke wijze die gelden worden besteed. De post was vroeger verdeeld in *f* 2000 voor wegen enz., *f* 1000 voor waterlossingen. Gedep. Staten hebben alstoen verklaard dat voor het laatste onderwerp steeds minder werd aangevraagd en meer voor het eerste; zij stelden daarom voor deze posten in ééne rubriek te vereenigen. Spr. vermeent, dat aangezien op de rekeningen tot dus verre geene aanmerkingen zijn gemaakt, daaruit te mogen opmaken dat de gedane uitgaven ook op die rubriek de goedkeuring der verg. wegdroegen, terwijl uit de sommen die steeds overblijven blijkt, dat Gedep. Staten het geld niet maar zoo weggeven, maar eerst na naauwkeurig onderzoek de uitgaven doen. Het loopende dienstjaar heeft vele aanvragen opgeleverd en Gedep. Staten hebben dan ook met het oog op het belangrijke van goede wegen niet geaarzeld er aan te voldoen; maar er waren er nog meer; aan deze heeft men slechts het vooruitzigt kunnen openen, dat men niet ongenegen was de subsidie te verleenen, zoodra een nieuw krediet voor dit onderwerp op de begrooting voor het volgende jaar zou zijn toegestaan. Tot dusverre is de post steeds zonder bezwaar verleend; het is dus niet het vertrouwen dat hier ter sprake wordt gebragt, maar het verschil van de som, en Spr. mag zich vleijen, zich beroepende op wat Gedep. Staten tot nu toe in deze hebben verrigt, dat men geen bezwaar zal maken de uitgetrokken som te verleenen. Dat, gelijk de heer *Menso* zegt, het elders op andere wijze geschiedt, is waar; daar wordt een vast *tantum* toegezegd, b. v. ⅓ der kosten; maar naar sprekers meening is daarvan het gevolg, dat gegoede gemeenten die het een of ander kunnen ondernemen, aanvragen zullen doen, die haar ook zullen worden toegestaan, terwijl andere gemeenten, die in minder gunstigen geldelijken toestand verkeeren, geene aanvragen zouden kunnen doen, zoodat zij niet bij magte zijn ⅓ bij te dragen. Gedep. Staten nu hebben steeds gemeend, dat men dien onderstand moest verleenen naarmate van de krachten der gemeenten en het belang der wegen die men wilde verbeteren.

Den heer *v. d. Poll* komt het voor, dat die post een post van vertrouwen is, en in het belang der provincie, dat Gedep. Staten daarover oordeelen. Er komen verschillende aanvragen in, maar deswegens moeten zoovele informatien worden ingewonnen, dat die zaak het best in handen van het dagelijksch bestuur wordt gesteld. Moesten al die aanvragen door de verg. worden beoordeeld, dan vreest Spr., dat de staten er verlegen mede zouden zijn. Bij ondervinding weet Spr. dat de aanleg van nieuwe wegen dikwijls zeer onverwacht plaats heeft, maar dan is ook de eerste vraag wat de provincie geeft, en indien die niets geeft, dan wordt de moed om bij te dragen geheel ter neêr gedrukt en mist de provincie de kleine kommunikatie, en inderdaad deze is belangrijk voor de provincie: de gemeenten worden er door met groote wegen in verband gebragt en de middelen van bestaan verbeterd. Nu is het onnoodig, dat de vergadering met iets anders bekend worde dan met wat reeds aangevraagd is en dikwijls is het toch noodzakelijk dat met het verleenen eener nieuwe aanvraag spoed worde gemaakt. Spr. kan uit eigen ondervinding verklaren, dat Gedep. Staten wel naauwkeurig toezien.

De heer *Pabst* herinnert zich, niet lang geleden met een inwoner uit eene andere provincie deze provincie bezocht te hebben en dat zijn reisgenoot hem toen opmerkzaam heeft gemaakt, hoe bijna alle wegen zich in een uitmuntenden staat bevinden. Maar juist die goede toestand doet Spr. nu bezwaar maken Gedep. Staten eene hoogere som te verleenen, zonder dat de verg. weet waarvoor. Nu de minder noodzakelijke wegen worden gesubsidieerd, gelooft Spr. dat het moeijelijk wordt de subsidie juist te verdeelen. In de Staten-Generaal is de aanmerking gemaakt, dat de spoorwegen zoo worden aangelegd, dat alle leden der Staten-Generaal elkaâr in korten tijd kunnen bezoeken; hier zou men kunnen zeggen de beste wegen zijn waar de leden van gedep. Staten wonen. Spr. mag verwachten, dat Gedep. Staten ten minste eenige inlichting op de aanmerking van den heer *Menso* zullen geven. De memorie van toelichting is op dit punt bitter schraal. Spr. bekent gaarne, dat wat hem betreft, hij des noods nog meer zou willen toestaan, maar dan moet hij weten waarvoor, en van de nuttigheid overtuigd worden; hij dringt op inlichting aan, omdat Gedep. Staten toch bij het opmaken der begrooting wel bekend zullen zijn met de bestaande aanvragen.

De heer *Menso* wilde volstrekt geen wantrouwen tegen Gedep. Staten te kennen geven. De heer *Cordes* heeft, om Spr. te overtuigen, hem naar de rekeningen verwezen, maar die betreffen een afgeloopen dienstjaar, en thans behandelt men de toekomst. Spr. meent, dat als eene voordragt gedaan wordt om geld van de provincie tot een bepaald einde te besteden, de verg. behoort te weten tot welk einde; het ware anders veel eenvoudiger de inkomsten gezamenlijk op zooveel en de uitgaven op zóóveel te bepalen; maar dat is niet voldoende en in strijd met de voorschriften voor de inrigting der begrooting, die uit onderdeelen moet bestaan, om de verg. bekend te maken met de onderwerpen waarvoor gelden gevraagd zijn. Spr. twijfelt niet, of van de *f* 5000 zal een goed gebruik worden gemaakt, maar waarom zou nu niet worden meêgedeeld waarvoor die gelden worden aangevraagd.

De *Voorz.* zegt, dat de beide laatste Spr's. wel verklaren Gedep. Staten te vertrouwen, maar dat vertrouwen zoodanig beperkt is, dat men wil, dat Gedep. Staten eerst ten volle uiteenzetten wat zij met het geld zullen doen. Gedep. Staten zijn echter wel in staat mededeelingen deswegens te geven, hetgeen Spr's. ambtgenoot, de heer *Cordes*, gewis wel zal willen doen.

De heer *Cordes* zegt dat in de meeste gevallen de mogelijkheid niet bestaat om reeds bij het opmaken der begrooting de aanvragen gedetailleerd te vermelden. De begrooting in behandeling is die over 1860; de aanvragen die men daarbij op het oog heeft, moeten nog meest allen inkomen. Voor het tegenwoordige bij uitzondering hebben reeds aanvragen plaats gehad voor zoodanig bedrag, dat Gedep Staten vreezen, dat als in 1860 er nog meer geschieden, de som gewoonlijk op de begrooting voor deze post uitgetrokken niet toereikend zal zijn; nu reeds zijn voor pl. m. *f* 3000 aanvragen geschied, maar men meende iets *in petto* te moeten hebben, voor wat nog gevraagd kan worden. Door de Staten van Gelderland is eene vrij aanzienlijke bijdrage toegestaan voor den aanleg van een weg van Barneveld naar de Zuider zee; de koncessionarissen van dien weg hebben zich met eenige heeren uit deze provincie verstaan om gezamenlijk dien weg aan te leggen en door te trekken tot aan den straatweg te Renswoude; daarbij schijnt echter een misverstand te hebben plaats gevonden; ten minste de hooge regering heeft subsidie aan dat werk toegezegd voor dat gedeelte hetwelk op Geldersch gebied ligt, niet voor dat in Utrecht. Dezerzijds zijn daartegen bezwaren ingebragt en de minister heeft ook voor Utrecht eene bijdrage toegestaan, mits ook de provincie iets bijdroeg. Die aanvraag nu bedraagt *f* 2000. Om nu echter de handen niet te veel te binden is dien heeren uitzigt gegeven op *f* 1000 over 1860 en *f* 1000 over 1861. Er is eene aanvraag gedaan voor een weg van Loosdrecht naar Hilversum; Noordholland heeft daarvoor toegestaan *f* 1000 mits Utrecht ook zou bijdragen. Spakenburg zal door een besluit van den raad der gemeente Bunschoten, van welke gemeente het een deel uit maakt, door eenen goeden weg met de kom der gemeente vereenigd worden, waaraan allesints behoefte bestaat, omdat inzonderheid gedurende den winter het bezoeken der kerk en der school die in de kom der gemeente gelegen zijn, zoo al niet soms ondoenlijk, ten minste zeer moeijelijk is. Hiertoe wordt eene bijdrage gevraagd die tot een bedrag van *f* 1500 over 2 jaren zal verleend worden. Rekent men dit alles bij elkander dan blijft er niet veel over wanneer meer aanvragen geschieden.

De heer *Menso* meende, dat als er meerdere gelden worden aangevraagd, men daaraan reeds eene bepaalde bestemming moet hebben toegedacht, en het dus niet behoort te zijn een onbepaald krediet om naar omstandigheden in de voorkomende zaken te voorzien.

De heer **Pabst** had dergelijke verdediging niet verwacht hij noemt het schandelijk, dat in de provincie Utrecht nog plaatsen zijn waar ten gevolge van slechte wegen de ingezetenen in het gaan *ter kerke* en naar *de school* worden verhinderd. Hij verwacht van Ged. Staten dat de aanleg van zulk een weg geen twee jaren zal duren. Spr. moet overigens zeggen, dat hij zich kan begrijpen, dat voor het verbeteren van bestaande wegen geene speciale aanvragen gedaan worden aan de Staten; maar als het betreft het daarstellen eener geheel nieuwe gemeenschap dan is het iets anders. Spr. zal voor den post stemmen, omdat hij hoort, dat omtrent dien weg over Barneveld naar zee reeds onderhandelingen zijn geopend, en hij meent, dat als men eene goede zaak op het oog heeft, die niet moet worden tegengewerkt, maar voor het vervolg wenscht hij dat nieuwe aanvragen aan het oordeel der verg. worden onderworpen.

De heer *Cordes* zegt, dat de weg naar Spakenburg binnen kort wordt aanbesteed.

De heer *v. Bel* merkt aan, dat de gelden door Noord-Holland en Gelderland verleend niet door Gedep. Staten maar door de Prov. Staten zijn bewilligd. Spr. moet dat allezins billijken, en vraagt waarom men hier niet op gelijke wijze kan handelen.

De heer *Menso* zal zijne stem niet doen afhangen van het bedrag der gevraagde som en daardoor een bewijs geven, dat geen wantrouwen tegen Gedep. Staten hem bezielt; maar ofschoon het dus bij hem alleen is eene kwestie van orde, niet van vertrouwen of wantrouwen, is het hem echter aangenaam, dat zijne meening door andere sprekers wordt gedeeld, en hij hoopt dat voor het vervolg zijne opmerking door Gedep. Staten niet uit het oog zal worden verloren.

De heer *Boer* verklaart, dat de komm. wel het gevoelen van den heer *Menso* deelt, en in de memorie van toelichting wel betere inlichtingen zou verlangd hebben; desniettemin heeft zij niet geaarzeld met de verhooging in te stemmen, omdat zij meent dat wat op dien post wordt uitgegeven nuttig besteed is.

De heer *v. d. Poll* gelooft wel dat aanvragen voor groote lijnen gemakkelijk aan de verg. kunnen worden voorgedragen, maar dat het voor de kleine gemeenschapswegen wenschelijk is, zoo veel mogelijk invloed te laten aan Gedep. Staten, daar er veel van kan afhangen als deze niet onmiddelijk de gevraagde bijdragen kunnen verleenen.

De beraadslagingen worden alsnu gesloten en de post met de volgende artt. zonder omvraag aangenomen.

De zitting wordt alsnu gedurende een kwartier uurs geschorst.

Bij de hervatting der werkzaamheden is aan de orde art. 20. *Kosten, met de aangelegenheden van den waterstaat in verband staande. a. Waterpassingen en opnemingen ter bepaling van vaste peilmerken f 150. b. Terrein-opnemingen voor het zamenstellen der kaarten van waterschappen f 250.* *f* 400.

De heer *Bastert* meent, dat volgens art. 3 van het reglement op de waterschappen de kosten voor de opnemingen sub litt. *b.* bedoeld ten laste dier waterschappen komen. De memorie van toelichting geeft eenige nadere inlichtingen, maar voegt er bij *aanvankelijk*, en Spr. vestigt er de aandacht op omdat het hem voorkomt dat dit beginsel tot meerdere uitgaven kan leiden.

De heer *Cordes* zegt, dat deze kosten veroorzaakt worden doordien Ged. Staten, na raadpleging van den hoofdingenieur hebben gemeend, dat men het hellend vlak tusschen den Lekdijk en den Krommen Rijn moest opnemen om te zien in hoeverre de zoogenaamde polders aldaar met elkaâr vereenigd zouden kunnen worden, ter vermindering der kosten. Aanvankelijk zullen daardoor wel eenige meerdere kosten worden veroorzaakt, maar die zullen door de uitkomst gunstig gedekt worden.

Zonder omvraag wordt dit artikel alsnu goedgekeurd.

Art. 21. *Bijdrage in de verbeteringswerken aan de zeehaven van Spakenburg onder Bunschoten f 2000.*

De heer **Broers** heeft geen bezwaar tegen de bijdrage, maar heeft geene genoegzame gronden kunnen vinden voor het belang van de haven. Spr. zou gaarne willen weten in hoeverre die haven nuttig en noodzakelijk is.

De heer *Cordes* verwijst ten aanzien van het belang der haven naar hetgeen ter visie heeft gelegen. Tot toelichting dient, dat die haven in 1762 door de Staten is verklaard een integrerend deel van het gewest, alzoo eene provinciale zaak te zijn. Later is die zaak op eene andere wijze geregeld en overgegaan aan een kollegie, dat door de Staten is gemagtigd zekere lasten te heffen. De haven verkeert in een staat van verval en in gevaar; tot het eerste werkt mede de natuur, tot het laatste het ministerie van oorlog. Voor de haven zet zich een zandplaat die het ingaan en uitkomen meer en meer bemoeijelijkt; zal dus die haven aan hare bestemming beantwoorden, en waaronder ook behoort het bergen van 63 botters en 20 kleinere schuiten, dan vereischt dit noodzakelijk voorziening, en wel in dien geest als door den hoofdingenieur wordt aangegeven. Wat betreft de batterijen die aan de westzijde gelegen zijn, deze nemen door de golfslag meer en meer af, en wordt het bestaan der haven van die zijde, bij niet voorziening bedreigt; te vergeefs is herhaaldelijk aangedrongen om die afneming tegen te gaan of die gronden aan de gemeente over te doen; de ministers van oorlog en binnenl. zaken hebben geheseiteerd. Thans echter heeft de minister van binnenl. zaken verklaard, dat als de staten zekere som geven, hij bovendien eene som er voor op de staatsbegrooting zal brengen. En als Spr nu mag wijzen op hetgeen in eene naburige provincie geschiedt, alwaar voor de verschillende havens jaarlijks aanzienlijke subsidien worden verstrekt, zoo als bv. nog voor weinige jaren het geval is geweest met de haven van Huizen, niettegenstaande de visschers aldaar de gelegenheid hadden hunne vaartuigen in de haven van het naburige Muiden te bergen, dan vermeent hij dat men niet bij anderen moet achterstaan in het bevorderen van bloei en welvaart, en dat de aangevraagde gelden voor dit werk nuttig zullen zijn besteed. Men verkeert in een tijd waarin de hooge regering alle zoodanige werken nog al wil ondersteunen, en Spr. zou meenen dat men die omstandigheid niet ongebruikt moet laten voorbij gaan. Door het bevorderen van dit werk, zullen de visschers hunne vaartuigen voortdurend in die haven kunnen blijven bergen en zal die welligt ook tot een vlugthaven kunnen dienen. Het is de eenige haven die de provincie heeft, en Spr. zou dus voorstellen de gevraagde som te verleenen.

Den heer *v. Poll* komt het wel voor, dat de provincie belang bij de haven heeft, bij de steeds grootere ontwikkeling der visscherij. Gelijk zij nu is kunnen er onmogelijk bij voortduring vaartuigen in komen. Spr. heeft echter een bezwaar: aan de westzijde der haven ligt eene strook gronds, toebehoorende aan den heer *Staal*; er is over gesproken die over te nemen, en het ware zeer wenschelijk dat dit ook nu onmiddelijk zou kunnen gebeuren, dan had die haven veel meer breedte en ware geschikter om tot vlugthaven te dienen. Spr. merkt verder op, dat men wegens den paalworm buitengewone kosten zal hebben om de haven van Huizen in stand houden; hij wenschte dus de aandacht er op te vestigen of het niet mogelijk ware den hoofdingenieur aan te bevelen zoo min mogelijk hout te gebruiken.

De heer *Pabst* zegt, dat de hoofdingenieur hem heeft medegedeeld, dat het door den heer *v. d. Poll* bedoeld perceel zal kunnen worden aangekocht uit de middelen die worden aangewezen, want de uit te graven aarde zal gebruikt worden tot aanstampen en het maken van den dam. Wat aangaat den paalworm moet Spr. opmerken dat in Noord-Holland slechts enkele werken aangetast zijn, en Spr gelooft dus niet dat het, nu de paalworm ons in geen 50 jaren heeft bezocht, noodig is steen te gebruiken waar anders hout gebezigd wordt.

De heer *Voet* gelooft niet, dat het belang en de noodzakelijkheid der instandhouding van de haven van Spakenburg nog nader behoeft te worden aangetoond, daar zij in een naauw verband staat met den toestand en de welvaart der bevolking van die plaats. Spr. wil hier echter nog in het midden brengen, dat men uit verschillende bescheiden kan ontwaren, dat er zich allengskens eene zandplaat van 80 à 90 ellen uitgestrektheid vóór het tegenwoordige bestaande havenhoofd gevormd heeft; hetgeen, bij sommige omstandigheden, schepen van eenigen diepgang belet de haven binnen te loopen. In 1752 nu was die toestand nagenoeg dezelfde, waardoor in weinige jaren het verval van Spakenburg kennelijk zigtbaar werd. Sedert de herstelling der haven en de daaruit voortvloeijende vermeerderde welvaart, wies de bevolking wederom trapsgewijze aan, blijkbaar uit de statistieke opgaven van dien tijd. Wat betreft het stuk of strook grond tusschen de haven en de batterij gelegen, waarvan de heer *v. d. Poll* gesproken heeft, kan Spr. verklaren, dat deze grond door den eigenaar bereids tot een' billijken prijs aan de gemeente is afgestaan, hetgeen welligt van eenigen gunstigen invloed kan zijn op de geraamde kosten der voorgenomen werken.

De heer *Cordes* wenscht zich ten aanzien van het bezwaar omtrent den paalworm niet te begeven op het terrein door de heeren *v. d. Poll* en *Pabst* ingenomen, want welke materialen men zal bezigen is de zaak van den waterstaat. Spr. moet echter zeggen, dat in N. Holland de vernielingen hoogst bedenkelijk is, zoo zelfs dat in enkele havens het paalwerk geheel zal moeten worden vernieuwd. Welligt dat men het hout zou kunnen beschermen door het met kreosoot of sulphas cuprie te doortrekken waarmede zoo hij wel is ingelicht, elders proeven worden genomen, doch dit is zoo als gezegd eene zaak, die den waterstaat aangaat.

Zonder omvraag wordt de post alsnu aangenomen, gelijk mede de overige posten der begrooting van uitgaven.

In behandeling komt de begrooting der ontvangsten.

De twee eerste hoofdstukken en de beide eerste artt. van het derde worden zonder diskussie aangenomen.

Art. 3. *Opbrengst van het zand- en jaagpad van Breukelen naar Ouderkerk, ieder voor de helft aan de provincie Utrecht en de stad Amsterdam behoorende.* . . . . Memorie.

De heer *v. d. Poll* wenscht vooral den weg van Abcoude in het bijzonder aan de zorg van Gedep. Staten aan te bevelen. Daaromtrent zijn hem klagten ter oore gekomen. Spr. weet dat het moeijelijk is er veel voor uit te geven, maar wenscht toch dat er zooveel mogelijk aan gedaan worde.

De heer *Cordes* zegt, dat de toestand van dien weg bij Gedep. Staten bekend is, en steeds een onderwerp van hunne zorg uitmaakt.

Zonder omvraag wordt hierop deze post met alle de volgende goedgekeurd, waarna de begrooting met algemeene stemmen wordt aangenomen.

Aan de orde is alsnu het advies aan Gedep. Staten om den koning voor te dragen te bepalen, dat door de gemeente Lopik *f* 1100 en voor het overige door het rijk en de provincie elk voor de helft zal worden bijgedragen tot de oprigting eener onderwijzerswoning in die gemeente.

De heer *v. Cleeff* zegt, dat het voor het eerst is, dat op deze wijze aan de Staten gevraagd wordt voor de daarstelling eener onderwijzerswoning bij te dragen. Wanneer men in beginsel moet aannemen, dat zoodanige woning deel uitmaakt van het schoolgebouw, dan zou dit groote uitgaven na zich slepen. In vorige begrootingen zijn wel fondsen aangewezen om bij te dragen voor schoollokalen, maar niet voor het stichten van onderwijzerswoningen. Spr. voorziet dat nog verschillende andere gemeenten zoodanige aanvragen zullen doen.

De heer *v. Beeck Calkoen*, zegt dat het bezwaar ook bij gedep. Staten overwogen is, daar het hun is voorgekomen, dat het schoolgebouw zoo noodzakelijk zamenhangend is met de school, dat het er niet aan kan onttrokken worden. Het geven van onderwijs is onmogelijk zonder onderwijzer, en die moet eene woning hebben. Men zal moeten erkennen, dat de nieuwe wet op het onderwijs het voor de gemeenten verpligtend maakt voor huisvesting voor den onderwijzer of evenredige vergoeding te zorgen; de gemeente zou in het laatste geval jaarlijks daarin moeten voorzien, en het kan ligtelijk worden ingezien dat dit jaarlijks een zeer groot bezwaar zou zijn, waarin de provincie dan had moeten te gemoet komen, en daarom heeft men gemeend, dat het beter is in eens te helpen, al ware de som dan oogenblikkelijk iets grooter.

De heer *v. Cleeff* zegt, dat voor toelagen volgens het voorstel der begrootingskomm., besloten is eene ruime som voor het onderwijs op de dienst van 1860 in eens vast te stellen, en hij het daarom niet raadzaam vindt voor de gelijkmatige verdeeling die men zich had voorgesteld, eene gemeente te privilegeren met den aanbouw van een onderwijzerswoning.

De heer **Beeck Calkoen** gelooft dat het onmogelijk is eene school te hebben zonder onderwijzer, en een onderwijzer zonder woning. Spr. meent dat men in deze reeds een voorbeeld heeft in Noord-Holland, waar is aangenomen voor onderwijzerswoningen subsidiën te geven als subsidiën voor het lager onderwijs.

De heer *de Muralt* kan zich moeijelijk met de voordragt vereenigen. Hij heeft zich overtuigd van de noodzakelijkheid van de verbouwing van de onderwijzerswoning te Lopik, maar is niet overtuigd dat de gemeente niet bij magte is de kosten daarvan te dragen. Het is voor de eerste maal, dat dergelijke aanvraag na de invoering der nieuwe wet hier ter sprake komt naar aanleiding van art. 36 dier wet. De ondervinding heeft nog weinig geleerd, hoe dat artikel in de andere provinciën van het rijk wordt begrepen en toegepast, en zeer zeker is het, dat wanneer op aanvragen als die van het bestuur van Lopik ook in de overige provinciën op dezelfde gronden subsidien, voor $\frac{1}{3}$ althans door het rijk, worden betaald, het voor de provincie Utrecht wenschelijk wordt, dat zij in dat $\frac{1}{3}$ van het Rijk mededeelt. De ondervinding heeft echter Spr. nog niet overtuigd, dat art. 36 in dien geest wordt begrepen, en Spr. zou dat ook bejammeren. De wil van den wetgever is geweest, dat iedere gemeente zonder onderscheid in de kosten van het openbaar onderwijs voorziet; maar Spr. kan zich zeer goed voorstellen dat de wetgever op het oog heeft gehad, een geval waarvoor in deze provincie welligt ook nu aanleiding zou kunnen bestaan, dat voor arme gemeenten eene subsidie ten laste der provincie en van het rijk noodzakelijk wierd geacht. Spr. heeft vergeleken verschillende begrootingen van gemeenten die in gelijke verhouding staan tot de gemeente Lopik, en Spr's bevinding is, dat als aan het verzoek wordt toegegeven, iedere gemeente in deze provincie op dezelfde gronden eene aanvraag zal kunnen doen voor inrigting van onderwijs, schoolgebouw of onderwijzerswoning, behalve welligt de steden Utrecht en Amersfoort. De hoofdelijke omslag is nagenoeg in al die gemeenten op dezelfde grondslagen geregeld en de soort der belastingen dezelfde als te Lopik. Spr. vraagt nu, of het billijk zou zijn aan al de gemeenten in de prov. die in dezelfde omstandigheden verkeeren, behalve die twee steden, subsidiën te geven; de hoofdplaats, die voor $\frac{1}{4}$ bijdraagt in de uitgaven der prov. en daarenboven jaarlijks zelve voor het onderwijs *f* 40.000 besteedt, zou daarenboven nog moeten bijdragen voor de oprigting van schoolgebouwen, en de inrigting van het onderwijs in de overige gemeenten! Spr. gelooft niet dat men dien weg moest in gaan; hij meent dat men bij de toepassing van art. 36 hoogst voorzigtig moet zijn, en niet dan bij uitzondering subsidiën moet geven en die niet op de eerste de beste aanvraag verleenen, tenzij de ondervinding later zal geleerd hebben dat in alle provinciën die weg gevolgd wordt, en men in onze Provincie ook zijn evenredig aandeel in de Rijkssubsidiën zou willen erlangen.

De heer *Cordes* erkent, dat die subsidiën welke welligt later door de verg. aan verschillende gemeenten zullen moeten gegeven worden een groot bezwaar zullen zijn; dit neemt echter niet weg, dat de wet opgevolgd moet worden. De heer *de Muralt* zegt dat men niet de eerste de beste aanvraag moet toestaan, maar moet men dan de eerste aanvrage steeds afwijzen om de tweede toe te stemmen? Spr. gelooft dat, als er grond voor is, men evenzeer de eerste moet toestemmen als de laatste. Spr. zal echter onderzoeken of er elementen aanwezig zijn, waarop een gegrond oordeel kan uitgesproken worden of de gemeente al dan niet behoeftig is. In de onderwerpelijke gemeente bedraagt de bevolking 1389 zielen; de gemeente is belast met twee scholen en twee onderwijzerswoningen; de opcenten zullen tot het hoogst bedrag worden opgevoerd boven en behalve de akzijnsen, hondenbelasting; de hoofdelijke omslag bedraagt *f* 1850. En welke nadeelen de armenwet den plattelands gemeenten berokkent, behoeft men tot bewijs hierbij slechts te zeggen, dat meer dan *f* 500 daarvoor in dit jaar voor deze gemeente noodig zullen zijn. Niettegenstaande dit, biedt het gemeentebestuur aan ⅓ in de geraamde kosten ad *f* 3300 voor den opbouw eener school, waartoe eene leening door haar zal moeten gesloten worden. Met het oog op dit alles gelooft Spr. dat Gedep. Staten aan de bedoeling der wet hebben beantwoord met aan de regering te verklaren dat zij meenden dat er hier grond aanwezig was tot ondersteuning. De regering schijnt na onderzoek die zienswijze te hebben gedeeld; immers de aanvraag wordt nu door haar gedaan.

Den heer *Broers* is het voorgekomen, dat de heer *de Muralt* in deze gedreven wordt door de vrees voor de gevolgen, want hoofdzakelijk komt zijn bezwaar daarop neêr, dat andere gemeenten het voorbeeld zullen volgen en de provincie belast zal worden met zeer zware lasten. Dat is echter niet het standpunt waaruit het voorstel moet worden beoordeeld; de vraag is, wat de wet wil; en het is buiten twijfel dat bij art. 36 der wet op het lager onderwijs uitdrukkelijk is bepaald, dat na het onderzoek door Gedep. Staten en de Provinciale Staten gehouden de gemeenten in het onderwijs kunnen te gemoet gekomen worden, als zij door de uitgaven daarvoor te zwaar zouden worden gedrukt. Als de heer *de Muralt* nu had aangetoond dat de gemeente Lopik niet te zwaar gedrukt wordt en in staat is die kosten te voldoen, dan zou zijne redenering opgaan; maar dat heeft hij niet aangetoond en de heer *Cordes* heeft aangetoond, dat werkelijk die gemeente belast is met zware uitgaven. Spr. stelt zich dan ook wel voor, dat als eenmaal dit voorstel wordt aangenomen, ook andere gemeenten zich zullen opdoen, maar dan zal men niets doen dan de wet volgen, en dan zullen Gedep. Staten en de Prov. Staten bij magte zijn om te onderzoeken of die gemeenten werkelijk in den door de wet gevorderden toestand verkeeren, en zoo ja, dan hebben zij ook regt op ondersteuning. En waarom zou men die niet geven? men kan toch het geld der provincie niet beter besteden dan voor het onderwijs.

Den heer *Boer* komt het voor, dat men eigenlijk eenvoudig over een advies beraadslaagt. Als Spr. art. 36 der onderwijswet wel begrijpt, heeft de Koning het regt in deze eene oppermagtige beslissing te nemen; in dat art. wordt gezegd, dat de Koning, nadat een onderzoek door Gedep. Staten is ingesteld en nadat de Prov. Staten gehoord zijn, beslissen zal of er eene toelage moet gegeven worden aan de gemeenten, en dat de Koning ook de eenige magt is, die bepaalt hoeveel de gemeenteraad zal bijdragen. Nu is Spr. het volkomen eens met wat de heer *v. Beeck Calkoen* heeft opgemerkt, dat, al is hier sprake van eene onderwijzerswoning, dat wel degelijk volgens de wet behoort tot de kosten voor het lager onderwijs, want in art. 32 vindt Spr. onder de kosten die door de gemeentebesturen moeten worden uitgeschoten, die voor het bouwen of huren eener onderwijzerswoning. Dat ten platten lande zoodanige woning en het schoollokaal eigenlijk ééne zaak zijn is van algemeene bekendheid en Spr. gelooft dat, dit op den voorgrond stellende, men slechts heeft te onderzoeken of de gemeente in staat is die kosten geheel te dragen of niet, en verder of wat door Gedep. Staten aanvankelijk is voorgeslagen op redelijke gronden steunt: en dan moet Spr. ook namens de komm. zeggen, dat zij zich met het advies kon vereenigen. Het blijkt toch dat de gemeente Lopik in vrij ongunstigen toestand verkeert, dat de belastingen er tot een zeer aanzienlijke hoogte zijn opgevoerd en die gemeente zeer zeker onvermogend is om voor het lager onderwijs *f* 3400 uit te geven, waarop de gansche kosten van dien bouw geraamd zijn. Spr. moet zich verder vereenigen met wat de heer *Broers* heeft gezegd. Hij ziet wel in art. 36 in de toekomst aanleiding tot vermeerdering van uitgaven, maar dat is in zooverre een gevolg van alle nieuwe althans organieke wetten; doch van den anderen kant moet Spr. zeggen, dat wat op die wijze aangewend wordt, voor de grootste en gewigtigste belangen wordt besteed, en dat als men uitgeeft om aan de bepaling der onderwijswet te voldoen, dit de zekerste en beste weg is om te komen tot vermindering van uitgaven uit eene andere staatswet, die op het armwezen, voor de gemeenten voortvloeijende.

Den heer *Bastert* komt het voor, dat de gang van de zaak niet geweest is gelijk de wet voorschrijft. De wet wil in art. 36 dat zal worden verklaard of de gemeente al dan niet bij magte is om in de kosten van het lager onderwijs te voorzien; daar is alleen sprake van duurzaam voorzien, en dat besluit dat de gemeente onvermogend is, moet genomen worden door den koning na gehoord te hebben de staten; dan zal de koning het quota bepalen, dat door de gemeente zal betaald worden. Art. 36 ziet zijns inziens op een doorloopende ondersteuning als eerst verklaard is dat de gemeente onvermogend is. Hier vindt men een bepaald geformuleerd voorstel, eigenlijk het verzoek, om eene subsidie van *f* 1100; dat is niet in den vorm.

De heer *v. Bel* is het eens, dat hier een belangrijk antecedent gesteld wordt. Spr. gelooft dat, al is het slechts een advies, dat wordt uitgebragt, men dat niet mag doen zonder ten volle overtuigd te zijn van de noodzakelijkheid der te verleenen bijdrage, en dat is Spr. niet. Hij heeft vroeger vernomen van verschillende leden, dat te Lopik de opcenten op de personele belasting niet zoo hoog opgevoerd zijn als mogelijk is; en dat de grondeigendommen van Lopik niet bezwaard zijn met polderlasten. Spr. heeft echter voornamelijk het woord gevraagd, omdat de heer *Cordes* zegt, dat Lopik reeds gedrukt wordt door 2 scholen en 2 onderwijzers-woningen, en dat kon Spr. zich niet goed verklaren. Als Spr. de wet op het lager onderwijs in overweging neemt, moet hij bekennen, dat niet gevorderd wordt dat twee scholen ten koste der gemeente zullen worden daargesteld, en dan begrijpt hij niet waarom, als er een is, eene tweede wordt opgerigt. Spr. gelooft overigens dat het volmaakt onverschillig is of nu de regering de aanvraag doet; de staten moeten hun advies uitbrengen na naauwkeurig onderzoek, en wel letten op de gevolgen, want zij zullen worden overstelpt met dergelijke aanvragen als die bijdragen zoo gemakkelijk verleend worden.

De heer *v. Nooten* zegt, dat de plaatsel. belasting te Lopik voor zoover de opcenten op het personeel betreft van 4 tot 20 opcenten bedragen, maar dat nog dit jaar zal worden voorgesteld ze tot het maximum te brengen. De noodzakelijkheid om te voldoen aan de wet op het armwezen zal daarenboven weldra de gemeente noopen eene geldleening aan te gaan om ter behoorlijken tijd aan de gemeentebesturen te restitueren de kosten wegens elders verleenden onderstand. En vraagt men nu waarom die belasting niet vroeger tot het maximum is gebragt, dan antwoordt Spr. omdat de hoofdelijke omslag gelijkmatiger den landbouwers treft dan eene verhooging van opcenten op het personeel. Het bestaan van twee openbare scholen dagteekent reeds van zeer vroegen oorsprong; de gemeente heeft de uitgestrektheid van bijna 3 uren en is verdeeld in twee kommen, te weten het dorp Lopik en het dorp Lopikerkapel, en voor de openbare school in de kom van Lopikerkapel worden de gelden aangevraagd. De gemeente is niet bij magte de kosten zelve te dragen en tot het huren eener woning bestaat geen gelegenheid. Wierd nu de voordragt verworpen, dan zou de gemeenteraad tengevolge der kosten die de wet op het lager onderwijs vordert tot opheffing der school moeten besluiten; de wet op het lager onderwijs komt daartegen op; Gedep. Staten kunnen oordeelen over de noodzakelijkheid als de gemeenteraad weigert de zorg voor de inrigting eener openbare school. Wanneer dus de gemeenteraad van Lopik tot die opheffing een besluit nam, dan zou de koning gewis gebruik maken van de bevoegdheid, die de wet hem toekent, en het herstel van het gesupprimeerde gelasten.

De heer *v. Beeck Calkoen* gelooft, dat hier ten volle het voorschrift der wet is opgevolgd: de gemeenteraad heeft subsidie gevraagd, de minister heeft dit verzoek gesteld in handen van Gedep. Staten, met uitnoodiging het gevoelen te leeren kennen omtrent het bedrag dat de gemeente zou kunnen betalen, en Gedep. Staten hebben tot leiding der overwegingen bij deze verg. eener voordragt gedaan. Het zal nu alleen aan den koning staan om te bepalen, of de gemeente Lopik al dan niet onvermogend is en tot welk bedrag zij in de kosten zal deelen. Overigens is, te regt opgemerkt, dat de zaak van groot belang is omdat zij de eerste van dezen aard is die in deze verg. behandeld wordt. Spr. gelooft dat deze verg. hetzelfde bezwaar zal ondervinden als Gedep. Staten hebben ondervonden, nl. de beantwoording der vraag of de gemeente onvermogend is: die beantwoording is hoogst moeijelijk, doch Spr. gelooft, dat men kan aannemen, dat als de hoofdel. omslag het dubbelde daarvan zou moeten worden opgevoerd die gemeente buitengewoon gedrukt zou worden.

De heer *v. d. Poll* vraagt of de opcenten op de gebouwde en ongebouwde eigendommen tot het maximum zijn opgevoerd.

De heer *v. Nooten* beantwoordt dit bevestigend.

De heer *Menso* zegt, dat als elk individueel lid de overtuiging moet hebben dat de aanvragende gemeente werkelijk behoeftig is, gewis bijna nooit eene aanvraag zal worden toegestaan. Spr. gelooft, dat men altijd voor een groot deel zal moeten afgaan op de adviezen van Gedep. Staten. Het is dus in deze op dat getuigenis, dat Spr. zich volgaarne wil verlaten. Tegen de aanmerking dat dit zeer bezwarend voor de provincie zal worden wijst Spr. op de bepaling, die wel zegt, dat het rijk en de provincie zullen bijdragen, maar toch in de eerste plaats vordert, dat de gemeente zelve bijdrage, en nu kan men toch niet aannemen, dat de gemeente-scholen zullen gaan bouwen alleen om het genoegen te hebben van bijdragen te genieten. Er moet dus noodzakelijkheid bestaan en als die niet bestaat, draagt het rijk en de provincie niet bij. Wat de wijze van behandeling betreft is Spr. het eens met wat de heer *Calkoen* heeft aangevoerd: aan den koning is ondersteuning aangevraagd, en nu vraagt de koning het advies der Staten. Wanneer nu Gedep. Staten zeggen dat de ondersteuning moet verleend worden, dan vindt Spr. geene vrijheid om te zeggen dat zij niet moet worden verleend.

De heer *de Muralt* beweert in strijd met wat de heer *Broers* aanvoert, dat de Staten aan de regering duidelijk moeten maken, dat Lopik niet bij magte is zelf de kosten te betalen, en dat zij dit niet kunnen doen. Spr. is van dat gevoelen niet afgebragt, ook niet na de toelichting door den burgemeester van Lopik hier gegeven, die elk voorzitter van een gemeentebestuur in de Provincie zou kunnen geven. Spr. heeft de cijfers vergeleken met de begrootingen ter griffie, en zich overtuigd dat als het voor Lopik waar is, dat zij de hier bedoelde kosten niet kunnen betalen, het ook voor elke gemeente in dit gewest waar is, en Spr. gelooft niet dat de bedoeling van art. 36 is geweest dat onderstand regel zou worden. Integendeel, Spr. herinnert zich uit de diskussien, dat de bedoeling is geweest onderstand te verleenen bij zeldzame uitzondering. Spr. zal gaarne zooveel mogelijk bijdragen ter bevordering van het openbaar onderwijs, maar men moet toch binnen de grenzen der wet blijven.

De heer *Pabst* hecht zeer veel aan de onderzoekingen van den vorigen Spr. maar moet in dit geval den heer *de Muralt* opmerken, dat alle de opgenoemde gemeenten maar ééne school hebben. Indien dus de vergelijking kan opgaan, dan verkeert Lopik in een exceptioneel geval. Alleen omdat er twee scholen zijn, en, om den afstand moeten zijn, kunnen de Staten met alle mogelijke gerustheid verklaren, dat er behoefte bestaat. Spr. is ook gewoon de belangen der stad Utrecht voor te staan, maar hij moet bekennen dat de berekening van den heer *de Muralt* in deze verg. gewaagd is; men behoort niet te vragen hoeveel de stad Utrecht in die bijdragen betaalt, om te beslissen of zij moeten toegestaan of geweigerd worden.

De heer *Broers* zegt, dat zijn beweren tegen den heer *de Muralt* daarop gegrond was, dat èn Gedep. Staten èn de komm. voor de begrooting de zaak hadden onderzocht en even als de burgemeester van *Lopik* de gronden hadden aangevoerd, waaruit zou kunnen voortvloeijen dat de gemeente door de gevorderde uitgaaf te zwaar zou worden gedrukt, en met de wetenschap van dit alles meent Spr. regt te hebben te verlangen, dat de heer *de Muralt* die het tegendeel beweert, dat bewijze, waarin hij in gebreke is gebleven. Overigens blijkt Spr. niet uit de wet, noch uit de memorie van toelichting, noch uit de diskussiën, dat art. 36 alleen voor zeer zeldzame gevallen geldt zoo als de heer *de Muralt* beweert; integendeel, het artikel spreekt te duidelijk en zegt in het algemeen dat, als eene gemeente te zwaar zou worden gedrukt, zij daarin kan worden ondersteund door de provincie en het rijk, elk voor de helft.

De Heer *H. Verloren* vraagt of er in het te nemen besluit niet bepaald moet opgenomen worden dat de Staten verklaren dat de gemeente Lopik onvermogend is om zelve de kosten te dragen. Dit toch wordt door de wet gevorderd en door den Minister verlangd, blijkens dienst missive aan Gedep. Staten. Het verleenen eener subsidie houdt nog niet van zelf in, dat het juist om die reden wordt gegeven, want men kon het ook onverpligt geven bloot uit belangstelling in het onderwerp.

De heer *v. Beeck Calkoen* gelooft dat door het aannemen van het vosrstel althans zakelijk ten volle wordt voldaan aan de vereischten der wet, want zoo de Staten zich er mede vereenigen of een ander cijfer vaststellen, dan zal ook noodzakelijkerwijze zijn uitgemaakt het oordeel der verg. omtrent het vermogen van Lopik.

De heer *Menso* vraagt als de kosten meer zijn dan *f* 3300, of dan ook dat meerdere door het rijk en de prov. zal gedragen worden.

De heer *Cordes* zegt, dat den koning wordt voorgedragen het aandeel van Lopik te bepalen op *f* 1100, waarin opgesloten ligt dat, indien *casu quo* de kosten hooger zijn, het rijk en de prov. daarin zullen voorzien; hij vertrouwt echter op grond van vroegere begrootingen door den waterstaat ingeleverd, dat de geraamde kosten niet zullen overschreden worden

De voordragt wordt alsnu met 26 stemmen tegen die der heeren *Bastert*, *Vos*, *Munnicks van Cleeff*, *van Bel* en *Muralt*. De heeren *Metelerkamp*, *Strick van Linschoten van Vlooswijk*, *van Veersen*, *Jongeneel*, *Wijers* en *Schas* waren bij de stemming afwezig, aangenomen.

Aan de orde is alsnu de voordragt in haar geheel betreffende de bijdrage voor de haven van Spakenburg, reeds gedeeltelijk bij de behandeling der begrooting aangenomen. Zonder omvraag wordt konform besloten.

De heer *van Reede tot ter Aa* vraagt alsnu het woord tot het doen van het volgend voorstel vreemd aan de orde van den dag.

»Nu de behandeling der wijzigingen van het veenderij-reglement tot de winterverg., is verdaagd, wensch ik der verg. in bedenking te geven de komm. te magtigen een geheel nieuw koncept-reglement voor te dragen en alzoo ook de beginselen in het reglement nedergelegd aan eene herziening te onderwerpen, om daardoor eene betere regeling der veenderijaangelegenheden te erlangen."

Wordt besloten den voorsteller in de verg. van morgen tot toelichting van dit voorstel toe te laten.

De verg. gaat hierop tot morgen ten 11 ure uiteen.

Zitting van den Stedelijken Raad van Amersfoort, van 30 Julij 1859.

Voorz. Mr. *A. G. Wijers.*

Tegenwoordig zijn 11 leden; afwezig de heeren *J. F. Lagerweij*, *Scheerenberg* en *Schluiter*, met kennisgeving en verder de heer *v. Beek*.

De geloofsbrieven van de herkozen raadsleden zijn na onderzoek in orde bevonden en is tot toelating van die leden besloten.

Aan de orde zijn de beraadslagingen over het verzoek van *Kievits en Comp.*, ondernemers der stoombootdienst tusschen Amsterdam en Amersfoort, om subsidie. De Voorz. deelt mede, dat Burgem. en Weth. zijn onderrigt, dat men te Amsterdam voor jaarlijksch havengeld eener stoomboot berekent 60 cts. per ton, terwijl voor stoombooten die het Zwolsche diep bevaren telken reize 2 cts. per ton wordt betaald en aan lichtgeld *f* 5 voor een geheel jaar. Na opgemerkt te hebben dat alhier aan vuur-, haven- en tongeld voor die boot van 60 ton, tegen 12½ cents per ton en per dag, in 240 vaardagen *f* 1800 verschuldigd is, stelt de Voorz. voor aan de ondernemers een subsidie te verleenen ten bedrage van $\frac{9}{10}$ van het aldus door hen betaalde; waartoe met 10 tegen 1 stem (*Scheltus*) wordt besloten. Op het door den heer *Lagerweij* gesprokene antwoordt de Voorz. dat de aanlegplaats hier ter stede behoort te worden verbeterd.

Verzoek van eenige ingezetenen betreffende het onderhoud van 't heerenpoortsbrugje, waaromtrent de Voorz. aanvoert, dat in 1839 tot de afbraak van dat brugje is besloten geworden, alsook in 1853, doch dat alstoen met de rekw. is overeengekomen dat zij het 6jarig onderhoud, met de kosten van toezigt, voor hunne rekening zouden nemen. Spr. meent echter dat volgens den geest der gemeentewet zoodanige uitgaven door de gemeente zelve moeten gedragen worden en doet het voorstel om den rekw. te kennen te geven, dat de raad voor het tegenwoordige niet tot het afbreken van de brug zal overgaan, noch bij hen op verdere betaling aandringen.

De heer *v. Bel* is het met den Voorz. eens, dat de gemeente die kosten behoort te dragen, en vindt het behoud wenschelijk vooral voor de bleekers, doch wil, door in voege voormeld te besluiten, niets geprejudicieerd hebben. Het voorstel des Voorz. wordt daarop met 9 tegen 1 st. (*Diemont*) aangenomen, hebbende de heer *Scheltus*, mede-onderteekenaar van het rekwest, zich van mede stemmen onthouden.

Verzoek van jhr. *v. Pestel*, naar elders vertrokken, om voor 7 maanden afschrijving van *f* 31,50 bij den hoofdel. omslag over 1859. — Ingewilligd.

Verzoek van mevr. wed. *v. Lockhorst*, binnen de gemeente verhuisd, om afschrijving van den hoofdel. omslag over 1859. Desaangaande wordt besloten aan de rekw. kenbaar te maken, dat er, zoolang zij in de gemeente verblijft, geene termen bestaan aan haar verzoek gevolg te geven.

Ontworpen instruktiën voor de gesubsidiëerde bijzondere scholen van den heer *Kollewijn* en mej. *Hondius*, met het rapport der bl. schoolkommissie nopens de daarop in den raad voorgedragen amendementen. Overeenkomstig het gevoelen dier komm. wordt besloten: 1: de korrespondentie en het boekhouden in de 1. instruktie niet optenemen onder de verpligte vakken van onderwijs; 2. de bepaling van het minimum van 't kost- en schoolgeld voor halve kostleerlingen te doen vervallen; 3. de gymnastiek niet op te nemen onder de verpligte vakken, zonder betaling van afzonderlijk schoolgeld; 4. geen openbaar examen verpligtend te stellen. De instruktiën worden daarna in haar geheel vastgesteld met 7 tegen 4 stemmen (*Diemont*, *Herschel*, *v. Lockhorst* en *Wolff*).

Ingekomen zijn: Gemeente-rekening en verantwoording over 1858. — Verzonden naar de afdeelingen. De ontvangsten bedragen *f* 88933,68½, de uitgaven *f* 81343,52½ en het voordeelig saldo *f* 7590,16.

Jaarverslag der komm. nopens de strafbedreigende verordeningen, welke nog van kracht zijn. — Ter sekretarie.

Goedkeuring van Ged. Staten op het raadsbesluit tot aankoop van een stuk grond voor armenschool. — Voor informatie.

Proc.-verb. van opname der boeken en kas bij den ontvanger dd. 14 Julij, als wanneer in kas is bevonden *f* 9774.77½. — Ter sekretarie.

Staat van opbrengst der pl. belastingen 2de kw., bedragende *f* 11084,31½, alzoo p. m. *f* 4.50 minder (aan gedistilleerd) dan ten vorigen jare. — Als voren.

Missive van 't bestuur van het XIVde Ned. landhuishoudkundig kongres, inhoudende kennisgeving dat Amersfoort is aangewezen als plaats van bijeenkomst in 1860, en definitive benoeming der leden van bestuur. — Voor inform.

Missive der regenten van de gevangenissen alhier nopens den bouw van een nieuw huis van arrest en van bewaring ter plaatse van het gebouw de Doelen, en het deswege in 1856 gesloten kont[...] van ruiling. — Op voorstel des Voorz. werden B[...] en Weth. gemagtigd, namens den raad te verkl[...] er genoegen mede te nemen, dat niet alleen van [...] gebouw, maar ook van het daartoe behoorende [...] gelijktijdig in ruil afgestaan terrein tot voorsz. [...] gebruik worde gemaakt.

Staten van oninvorderbare posten betrekkelijk [...] hoofdelijke omslagen over 1857 en 1858. — Ver[...]den naar de afdeelingen.

Ontwerp-besluit tot wijziging der tarieven van [...] akzijns op het gedistilleerd, ten gevolge van de [...] van 15 Mei jl. — Ter sekretarie en behandeling [...] eene volgende vergadering.

Rapport der kommissie, benoemd om te onderz[...]ken in hoever de hoofdelijke omslag door andere [...]lastingen vervangen of wel de bestaande omslag [...] meer billijke grondslagen gevestigd zou kunnen w[...]den. Na tot verschooning van haar langdurig [...]zwijgen te hebben aangevoerd, dat eerst verand[...]ring van het personeel harer leden vertraging [...] hare werkzaamheden heeft teweeg gebragt, ter[...] later door de hooge regering gedurig de hoop w[...] opgewekt, dat van dien kant maatregelen zoud[...] genomen worden ter tegemoetkoming in de finanti[...] bezwaren, onder welke zoovele gemeenten gedr[...] gaan, en waarvan de komm. vermeende eerst [...] uitslag, als natuurlijk van invloed op de geldel[...] aangelegenheden dezer gemeente, te moeten afwa[...]ten, — treedt de komm. in breedvoerige besch[...]wingen, als slotsom waarvan zij voorstelt 1. dat [...] Raad in beginsel vaststelle: of er op nader te [...]palen tijdstip op nieuw eene belasting op het gem[...] en het van elders ingevoerde meel, brood en ko[...] al dan niet zal geheven worden, in verhouding [...] *f* 3 voor de tarwe, van *f* 1 voor de spelt, en [...] *f* 0.75 voor de rogge, op elke 100 N. ℔." Voor [...] geval dit beginsel mogt worden aangenomen, stelt [...] komm. voor, het ontwerpen van een daartoe str[...]kend reglement aan de komm. van wetgeving op [...]dragen, en hetzij van eene nieuw te benoemen [...] van de tegenwoordige komm., nadere voorstellen [...] verzoeken aangaande de wijzigingen in de hef[...] der pl. dir. bel. te brengen. II. Indien de raad [...] in beginsel met de weder-invoering van eene belast[...] op het gemaal niet kan vereenigen, alsdan stelt [...] meerderheid der komm. voor, om aanvankelijk [...] bestaande plaatsel. direkte belasting te bestendig[...] onder zoodanige wijziging, dat voortaan alleen de ei[...]naars of eerste huurders belast en de bij hen in[...]nende personen vrijgesteld worden. — Dit rap[...] zal ter sekretarie nedergelegd, gedrukt en rond[...]deeld worden.

De openbare zitting is veranderd in eene [...] geslotene deuren en vervolgens opgeheven.

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.